

SOMERON KAUPUNGIN HANKINTAOHJE

Pienhankinnat ja kansalliset hankinnat

Kaupunginhallitus (3.2.2020)

Sisällysluettelo

SANASTO

HANKINTAPROSESSIN PÄÄKOHDAT

TIIVISTELMÄ

JOHDANTO

<u>I</u>	<u>HANKINTAOHJEIDEN SOVELTAMINEN</u>	<u>1</u>
1.1	Liitteen E ja Erityisalojen hankintalain mukaiset hankinnat. Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.	
1.2	Hankintojen kynnysarvot.....	2
1.3	Sidosyksikköhankinnat	3
<u>2</u>	<u>HANKINTOJEN SUUNNITTELU</u>	<u>4</u>
2.1	Hankintavaltuudet ja hankintojen organisointi.....	4
2.2	Hankintaperiaatteet	4
2.3	Esteellisyys ja eturistiriidat	5
2.4	Tilaajavastuulain huomioiminen tarjouskilpailussa.....	7
<u>3</u>	<u>HANKINNAN VALMISTELU</u>	<u>7</u>
3.1	Markkinakartoitus ja –vuoropuhelu	8
3.2	Yhteishankinta ja kuntien välinen hankintayhteistyö	9
3.3	Hankinta leasingrahoituksella	9
3.4	Hankinnan jakaminen osiin	10
3.5	Saatavuus ja varastointi.....	10
3.6	Hankinnan arvon laskeminen	10
3.7	Tietosuoja-asetuksen huomioiminen hankinnoissa	11
3.8	Hankinnan vaikutusten arviointi.....	11
	Ympäristövaikutukset	11
	Paikallisuuden huomioiminen hankinnoissa ja Yritysvaikutukset	11
3.9	Someron hankintamalli	12
<u>4</u>	<u>EU HANKINTOJEN TARJOUSKILPAILU</u>	<u>14</u>
4.1	soveltuvuusvaatimukset ja Vertailuperusteet.....	14
4.2	HANKINTAMENETTELYN VALINTA	15
4.4	Määräajat EU:n hankintarajan ylittävissä hankinnoissa	17
<u>5</u>	<u>KANSALLISTEN HANKINTOJEN TARJOUSKILPAILU</u>	<u>18</u>

5.1	Hankintamenettelyn valinta ja määrittely.....	18
5.2	Hankintojen ilmoitusmenettely.....	21
5.3	Kansallisen hankinnan tarjouspyyntö.....	22
5.3.1	Esimerkkejä tarjouspyynnön keskeisistä tiedoista:.....	22
5.3.2	Soveltuvuusvaatimukset ja poissulkuperusteet.....	23
5.3.3	Muuta tarjouspyynnössä huomioitavaa, ks. lisää.....	24
5.3.4	Kokonaistaloudellisen edullisuuden peruste ja vertailuperusteet	25
5.4	Kansallinen suorahankinta ja sen perusteet.....	27
6	<u>PIENHANKINNAN SUORITTAMINEN</u>	29
6.1	Merkitykseltään vähäiset pienhankinnat	29
6.2	Pienhankinnan tarjouskilpailu	30
6.3	Pienhankinnan hankintapäätös ks. 8.2.....	32
7	<u>TARJOUSTEN KÄSITTELY</u>	33
8	<u>HANKINTAPÄÄTÖS JA MUUTOKSENHAKU</u>	35
8.1	Hankintavaltuudet	35
8.2	Pienhankintojen hankintapäätös, tiedoksianto ja muutoksenhaku.....	35
8.3	Kansallisten hankintojen hankintapäätös ja muutoksenhaku.....	38
8.3.1	Hankintapäätös	38
8.3.2	Muutoksenhaku.....	39
9	<u>HANKINNAN TILAUS JA SOPIMUS</u>	43
9.1	Pienhankinnan tilaus ja sopimus	43
9.2	Kansallisen hankinnan sopimus.....	43
10	<u>HANKINTA-ASIAKIRJOJEN JULKISUUS</u>	45
11	<u>HANKINTOJEN VALVONTA.....</u>	46
	<u>Liite 1 Ympäristötekijät.....</u>	47
	<u>Liite 2 Sote-hankinnoista lyhyesti</u>	48

SANASTO

Avoimuus, Läpinäkyvyys

Tarkoittaa hankinnoissa, että hankinnan aloittamisesta ja tehdystä hankintapäätöksestä tiedotetaan riittävän laajasti esim. julkaisemalla hankintaa koskeva hankintailmoitus kilpailutilanteen aikaansaamiseksi ja ylläpitämiseksi, ja antamalla hankintapäätös asiamukaisesti tiedoksi.

Avoim menettely

Hankintamenettely, jossa hankintayksikkö julkaisee hankinnasta ilmoituksen, ja sen ohella lähettää mahdollisesti tarjouspyyntöjä soveliaiksi katsomilleen toimittajille. Avoimessa menettelyssä kaikki halukkaat toimittajat voivat tehdä tarjouksen.

Ennakkoilmoitus

Kerran vuodessa julkaistava, muun kuin ns. erityisaloilla toimivan hankintayksikön ilmoitus, jossa tiedotetaan kussakin tuoteryhmässä seuraavien 12 kuukauden aikana toteutettavaksi tulevista EU-kynnysarvon ylittävistä hankinnoista. Tarjousaikaa voidaan lyhentää hankinnoissa, joista on julkaistu ennakkoilmoitus.

Hankintailmoitus

Hankinnan aloittamisesta julkaistava ilmoitus, joka sisältää keskeiset tiedot hankinnasta.

Hankintamenettely

Menettely, jonka mukaisesti julkinen hankinta aloitetaan ja toteutetaan ja jonka puitteissa mahdolliset toimittajat voivat jättää tarjouksensa (esim. avoin-, rajoitettu-, neuvottelu- ja kilpailullinen neuvottelumenettely).

Hankintaoikaisu

Hankintayksikön päätökseen tai muuhun hankintamenettelyssä tehtyyn ratkaisuun tyytymätön voi tehdä hankintayksikölle kirjallisen vaatimuksen hankintaoikaisusta. Hankintaoikaisun voi tehdä myös pienhankinnoissa, jotka eivät muutoin kuulu hankintalain soveltamisalaan.

Hankintapäätös

Tarjousten ja neuvotteluhankinnassa neuvottelujen perusteella tehty päätös kokonaistaloudellisesti edullisimmaksi arvioidun tarjouksen valitsemisesta.

Hankintapäätöksen tiedoksianto

Hankintapäätöksen tekemisen jälkeen hankintapäätös on annettava tiedoksi tarjouskilpailuun osallistuneelle tai tarjouskilpailusta hylätylle. Myös hankinnan keskeyttämisspätös on annettava tiedoksi.

Hankintasopimus

Tarkoittaa kirjallista sopimusta, joka on tehty yhden tai useamman tarjoajan ja yhden tai useamman hankintayksikön välillä ja, jonka tarkoituksena on rakennusurakan toteuttaminen, tavarankäytön hankinta

tai palvelun suorittaminen taloudellista vastiketta vastaan.

Hankintayksikkö

Someron kaupungin hankinnoissa hankintayksikkö on aina Someron kaupunki, ei yksittäinen yksikkö.

Julkiset hankinnat

Julkiset hankinnat ovat vastikkeellisia (raha tai muu vastike) kirjallisia sopimuksia, jotka on tehty toimittajan ja hankintalaissa mainitun hankintayksikön välillä ja joiden tarkoitus on irtaimen tai kiinteän omaisuuden, työsuoritusten, rakennusurakan taikka palveluiden hankinta julkisista varoista osittain tai kokonaan suoritettavaa maksua vastaan.

Jälki-ilmoitus

Tehdystä EU-kynnysarvon ylittävästä hankintapäätöksestä säädetyssä määräajassa hankintasopimuksen tekemisestä julkaistava ilmoitus.

Kokonaistaloudellinen edullisuus

Hankintapäätöksen tekoperuste, kokonaistaloudellisen edullisuuden vertailu voidaan tehdä halvimman hinnan, kustannusten taikka hinta-laatusuhteen perusteella. Vertailussa käytettävät perusteet on määritettävä hankintakohtaisesti ja ilmoitettava joko hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä. Kustannusten vertailu voidaan tehdä esimerkiksi hankintahinnan taikka elinkaarikustannusten perusteella. Laadun vertailuperusteita ovat mm. toimitusaika, esteettiset tai toiminnalliset ominaisuudet, tekniset ansiot, huoltopalvelut, toimitusvarmuus, tekninen tuki, innovatiiviset ominaisuudet ja hankinnan kohteen aiheuttamat ympäristökustannukset.

Markkinakartoitus

Hankinnan suunnitteluvaiheen aikaista vuorovaikutusta potentiaalisten tarjoajien kanssa. Sillä voidaan mm. selvittää markkinoiden valmiutta toteuttaa ennakoitu hankinta.

Markkinavuoropuhelu

Tilaaajan, toimittajien ja mahdollisesti loppukäyttäjien käymää vuoropuhelua ennen hankintaprosessia, hankinnan aikana ja hankinnan jälkeen. Voidaan selvittää mm. hankinnan tarvetta, sen toteutustapaa tai yritysten kokemuksia hankintaprosessin onnistumisesta.

Merkitykseltään vähäiset pienhankinnat

Arvoltaan alle 6 000€ arvoiset hankinnat. Ei edellytetä hankintapäätöstä tai hankinnan kilpailuttamista,. Myös näiden osalta tulee olla selvillä markkinoiden hintatasosta.

Muutoksenhaku

Julkista hankintaa koskevaan päätökseen tai muuhun hankintamenettelyssä tehtyyn ratkaisuun voi hakea muutosta saattamalla asia markkinaoikeuden käsiteltäväksi. Markkinaoikeuteen voi valittaa tarjoaja, osallistumishakemuksen tehnyt ehdokas tai muu taho, jota asia koskee.

Pakollinen odotusaika

Aika, joka hankintayksikön on odotettava, ennen kuin EU-kynnysarvon ylittävää hankintaa koskeva hankintasopimus voidaan tehdä. Odotusaika on 14 päivää hankintapäätöksen ja valitusosoituksen tiedoksisaannista.

Pienhankinnat

Kansallisen kynnysarvon alle jäävät hankinnat. Eivät kuulu hankintalain piiriin. Niiden tekemisessä noudatetaan kaupungin hankintaohjetta.

Puitejärjestely

Yhden tai useamman hankintayksikön ja yhden tai useamman toimittajan välinen sopimus, jonka tarkoituksena on vahvistaa tietyn ajan kuluessa tehtäviä hankintasopimuksia koskevat ehdot erityisesti hintojen ja tarvittaessa suunnitellun määrän osalta.

Puitesopimus

Sopimus, jonka hankintayksikkö tekee yhden tai useamman toimittajan kanssa, ja jossa sovitaan tietyn ajan kuluessa tehtäviin hankintoihin sovellettavista ehdoista. Puitesopimuksen sitovuus jonkin sovitun tai vähimmäismäärän ostamiseen voidaan määritellä hankintakohtaisesti.

Puitesopimuksen tarkoituksena on hyödyntää volyymietuja, keskittää osaamista, alentaa hankinnan prosessikuluja, varmistaa tavaran tai palvelun saatavuus ja toimitusehdot sekä pyrkiä yhdenmukaistamaan tuotteistoa. Puitesopimusten kesto voi olla enintään neljä vuotta paitsi poikkeustapauksissa, joissa se on puitesopimuksen kohteen kannalta perusteltua.

Syrjimättömyys

Syrjimättömyys tarkoittaa hankinnoissa, että kaikille tarjouskilpailuun mahdollisesti osallistuville tarjoajille annetaan yhtäläiset mahdollisuudet sijaintipaikasta ja kansallisuudesta sekä muista hankintaan liittymättömistä seikoista riippumatta ja että hankintapäätöstä tehtäessä kaikkien tarjousten vertailussa noudatetaan samoja periaatteita ja ennalta ilmoitettuja vertailuperusteita.

Tarjouksen hylkääminen

Hankintayksikkö on velvollinen hylkäämään tarjouksen, mikäli se ei vastaa tarjouspyyntöä. Tarjous tulee hylätä, jos se saapuu tarjousajan jälkeen. Tarjoajien kelpoisuuden tarkastamisen yhteydessä tarjous tulee hylätä, mikäli tarjoajalta puuttuu taloudelliset tai tekniset edellytysten suoriutua sopimuksesta. Tarjoaja voidaan hylätä, jos se on laiminlyönyt lakisääteisten yhteiskunnallisten velvoitteiden täyttämisen, eikä ole päässyt sopimukseen ko. velvoitteiden täyttämisestä viranomaisten kanssa. Tarjous tulee hylätä, jos se ei täytä tarjouspyynnön muodollisia vaatimuksia tai se on tarjouspyynnön vastainen. Hankintayksikkö voi hylätä kaikki tarjoukset, mikäli ne ylittävät määrärahat tai ovat sen arvion mukaan liian kalliita, eikä tämä ole katsottavissa tinkimiseksi. Hylkäämisestä ja sen perusteista tulee ilmoittaa tarjoajalle ja samalla toimittaa tälle valitusosoitus.

Tarjouspyyntö

Tarjouspyyntö on ostajan laatima asiakirja, jossa määritellään hankinnan kohde ja sisältö, annetaan tarjouksen laatimista koskevat ohjeet sekä määritetään tarjoajan kyvykkyyttä koskevat vähimmäisvaatimukset, hankittavaa tuotetta koskevat vaatimukset, hankinnan valinta- ja vertailuperusteet sekä muut hankintaa koskevat ehdot. Tarjouspyyntö on hankintaprosessin tärkein asiakirja.

Tarjousten avaaminen

Määräaikaan mennessä saapuneet tarjoukset avataan samanaikaisesti. Sähköiset tarjoukset avaa henkilö, jolle on järjestelmässä annettu tähän oikeudet. Järjestelmä tallentaa tiedot avaajasta ja avaushetkestä. Avaamisesta laaditaan pöytäkirja. Tarjousten tarjouspyynnön mukaisuuden tarkistaminen Tarjotulle tavaralle tai palvelulle hankintakohtaisesti asetettujen ehdottomien vaatimusten täyttymisen tarkistaminen tarjousasiakirjoissa esitetyn selvityksen perusteella.

Tarjousten vertailu

Vaihe, jossa niitä tarjouksia, jotka ovat läpäisseet tarjoajien soveltuvuuden sekä tarjousten tarjouspyynnön mukaisuuden tarkastamisen, vertaillaan toisiinsa käyttäen vertaamalla kokonaistaloudellisen edullisuuden perusteita. Vertailu voidaan toteuttaa joko sanallisesti, jos vertailuperusteita ei ole asetettu tärkeysjärjestykseen tai niille ei ole annettu suhteellista painotusta hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä, tai käyttämällä painoarvoja tai painotettua pisteytystä, jos tällainen oli ilmoitettu.

Tasapuolisuus

Toimittajien ja tarjousten yhtäläinen, objektiivinen kohtelu.

Työyksikkö

Kaupungin organisaatioon kuuluva toimipiste

Valitusosoitus

Kun hankintapäätös annetaan tiedoksi tarjouskilpailuun osallistuville, tulee hankintapäätökseen liittää kirjallinen valitusosoitus eli muutoksenhakuohje tarjoajan ja ehdokkaan oikeudesta saattaa hankinta markkinaoikeuden käsiteltäväksi.

Vertailuperusteet, Vertailukriteerit

Kaikki tarjousten vertailuperusteet on ilmoitettava etukäteen yksityiskohtaisesti, ja valinta on tehtävä ilmoitettujen vertailuperusteiden mukaisesti.

Vertailuperusteet ovat kriteereitä eli hinta- ja laatumääreitä, joita käytetään tarjousten vertailussa. Vertailuperusteita ovat mm. hinta, toimitusaika, valmistuspäivä, käyttökustannukset, laatu, elinkaarikustannukset, esteettiset tai toiminnalliset ominaisuudet, tekniset ansiot, huoltopalvelut, toimitusvarmuus, tekninen tuki ja hankinnan kohteen aiheuttamat ympäristökustannukset.

Yhteishankintayksikkö

Vastaa sovittujen tuoteryhmien ja palvelujen osalta kilpailutusten järjestämisestä, sopimusten laatimisesta ja niiden hallinnoinnista. Yhteishankintayksikkö noudattaa hankintalainsäädäntöä hankintojensa toteuttamisessa. Kun hankinta tehdään yhteishankintayksiköltä, hankintalain mukaan hankintayksikön ei tarvitse erikseen enää itse järjestää tarjouskilpailua ko. hankinnasta. Esimerkiksi Hansel Oy on hankintalainsäädännön tarkoittama yhteishankintayksikkö.

Hankintaprosessin pääkohdat

Tarve

- Vuoropuhelu kuntalaisten ja luottamushenkilöiden kanssa
- Toiminnassa esiin nouseva tarve hankinnalle
- Tarpeen ymmärrys ja alustava määrittely

Suunnittelu

- Vuoropuhelu markkinoiden kanssa
- Miten voidaan toteuttaa
- Ymmärrä mitä olet hankkimassa
- Hankinnan kokonaisarvon selvittäminen --> minkä sääntelyn piirissä
- Hankinnan kohteen riittävän tarkka määrittely ja keskeiset vertailukriteerit
- Hankintamenttelyn valinta

Kilpailutus

- Hankintailmoituksen tekeminen
- Tarjouspyyntö
- Tasapuolisuus

Valinta

- Tarjoukset otetaan käsittelyyn vasta tarjousajan päätyttyä yhtä aikaa
- Tarjousten vertailu annettujen vertailuperusteiden pohjalta
- Valittava kokonaistaloudellisesti edullisin:
 - *Hinnaltaan halvin, kustannuksiltaan edullisin, hinta-laatusuhteeltaan paras*

Hankintapäätös

- Hallintosäännön määrittelemän toimivallan perusteella
- Tiedoksianto asianosaisille
- Muutoksenhaku hankintaoikaisulla tai valituksella markkinaoikeuteen

Lainvoimaisuus

- Hankintatavasta riippuen muutoksenhaku-aika/valitusaika määräytyy Hankintalain tai Kuntalain mukaisesti.
- Jollei ole erityistä syytä poiketa menettelystä, niin sopimus allekirjoitetaan vasta valitusajan jälkeen. Sopimuksen allekirjoittaminen ei poista valitusoikeutta.

Tiivistelmä

Tässä ohjeessa hankinnalla tarkoitetaan kaupungin organisaationsa ulkopuolelta tapahtuvaa tavaroiden ja palvelujen ostamista ja vuokraamista (myös leasing-hankinnat) sekä urakalla teettämistä. Julkisten hankintojen sääntely perustuu EU-direktiiveihin, jotka on uusittu viimeksi 2014. Direktiivien vaatimukset on saatettu kansallisesti voimaan 1.1.2017 seuraavilla laeilla:

- [Laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista \(hankintalaki\) 1397/2016](#)
- [Laki vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista](#) (eritysalojen hankintalaki) 1398/2016

Hankinnan arvo määrittelee sovellettavien säännösten ja menettelyjen perusteet. Hankinnat jakaantuvat taloudellisen arvon perusteella seuraavasti:

- 1) pienhankintoihin, alittavat kansallisen kynnyksarvon → Sovelletaan ajantasaista versiota tästä Someron kaupungin hankintaohjeesta – eivät kuulu hankintalain piiriin
- 2) kansallisen kynnyksarvon ylittäviin → Sovelletaan Hankintalakia – väljempi säännelty
- 3) EU-kynnyksarvon ylittäviin → Sovelletaan Hankintalakia – yksityiskohtainen säännelty

Kaupunkikonsernin sisäisissä hankinnoissa ei ole kilpailuttamisvelvollisuutta. Hankinnan säilyminen kaupunkikonsernin sisäisenä sidosyksikköhankintana arvioidaan hankintalain 15 §:n ja oikeuskäytännön perusteella. Vastaavasti hankintalain mukaan arvioidaan, onko kuntien yhteistoiminnan kohdalla kysymys kaupallisesta taloudellista vastiketta vastaan tapahtuvasta hankinnasta vai laaja-alaisemmasta hankintalain soveltamisalan ulkopuolelle jäävästä, hankintalain 16 §:ssä säädetystä, yhteistoiminnasta. Mikäli hankinta jää edellä mainittujen säännösten johdosta hankintalain soveltamisen ulkopuolelle, siihen ei sovelleta myöskään tätä ohjetta.

Hankintoja koskevat periaatteet ja yleiset asiat

Pienhankinnat	Kansalliset hankinnat
<ul style="list-style-type: none">• tarjoajien tasapuolinen ja syrjimätön kohtelu• avoimuus• suhteellisuus• hyvän hallinnon periaatteet• pienhankinnat ovat <u>pääsääntöisesti hankintalain menettelytapasäännösten ulkopuolella.</u>• Kaupungin hankintaohjeen sääntelee	<ul style="list-style-type: none">• tarjoajien tasapuolinen ja syrjimätön kohtelu• avoimuus• suhteellisuus• hyvän hallinnon periaatteet• hankintalain sääntelyn piirissä• valitusoikeus markkinaoikeuteen, KHO:een ja valvontaviranomaisille• hankintayksikkö voi itse ottaa hankintapäätöksen tai ratkaisun korjattavakseen 90 päivän kuluessa siitä, kun hankintaoikaisun kohteena oleva päätös tai ratkaisu on tehty.

	<ul style="list-style-type: none"> • hankintamenettelyn tiedonvaihto voidaan tehdä sähköisiä välineitä käyttäen (HankL62 §) • ehdokkaiden ja tarjoajien soveltuvuusvaatimuksista säädetään HankL 80 – 86 § • tarjouksista on valittava kokonaisedullisin: <ul style="list-style-type: none"> -hinnaltaan halvin, -kustannuksiltaan edullisin -hinta-laatusuhteeltaan paras <u>(käytettävä peruste ja mahdolliset vertailuperusteet on mainittava tarjouspyynnössä)</u>
--	--

Suunnitelmallisuus ja tarkoituksenmukainen kokonaisuus

- hankinnalle todellinen tarve
- määrärahat varattu
- hankinnat toteutetaan tarkoituksenmukaisina kokonaisuuksina

Hankintojen taloudellisuus ja tehokkuus

- hankintojen keskittäminen ja puitejärjestelyt ja ammattimainen hoitaminen (ammattimainen hoitaminen korostuu kansallisissa hankinnoissa)
- mahdolliset ennakkotiedustelut tuote-, hinta- ja saatavuustiedoista

Hankintarajat

Hankinnan arvon laskeminen selvittää, mitkä säännöt soveltuvat käytettäväksi tehtävään hankintaan. Kokonaisarvo määrää, mitkä hankintalain säännöt ovat hankintaan soveltuvia vai onko kyseessä pienhankinta, johon hankintalain säännökset eivät sovellu käytettäväksi.

Hankinnan ennakoitua arvoa laskiessa tulee ottaa huomioon, että arvon perusteena on käytettävä suurinta mahdollista maksettavaa kokonaiskorvausta ilman arvolisäveroa. Kokonaisarvoon lasketaan mukaan mahdolliset optiovuodet, palkkiot tai maksut koko sopimuskauden ajalta.

Hankintalajit	EU- kynnyksarvot alv 0 %	Kansalliset kynnyksarvot alv 0 %	Hintapyyntö (min3-5 toimittajaa) tai mukautettu tarjouskilpailu raja alv 0 %
---------------	-----------------------------	--	--

Tavarahankinnat	221 000 €	60 000 €	6 000-60 000 €
Palveluhankinnat ja suunnittelukilpailut	221 000 €	60 000 €	6 000-60 000 €
Rakennusurakat	5 548 000 €	150 000 €	6 000-60 000 €
Muut erityiset palveluhankinnat (hankintalain liitteessä E määritellyt palvelut)		300 000 €	6 000-99 999 €
Käyttöoikeussopimukset		500 000 €	6 000-99 999 €

Tarjouskilpailu

Pienhankinnat	Kansalliset hankinnat
<p>Selvitetään tilausta varten tarvittavat tiedot</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Käytetään Cludia – hankintajärjestelmää • pyytämällä tarjouksia muutamilta tarjoajilta • julkaisemalla hankinnasta hankintailmoitus • kilpailuttamalla hankinta <u>Cludia</u>-järjestelmässä • Mukaan käytettävät sopimusehdot <p>Valintaperusteeksi voidaan ilmoittaa joko alin hinta tai paras hinta-laatusuhde. Laatuksiteerit tulee yksilöidä ja ne tulee joko asettaa tärkeysjärjestykseen tai</p>	<p>Selvitetään tilausta varten tarvittavat tiedot</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Käytetään Cludia –hankintajärjestelmää • Markkinakartoitus/Markkinavuoropuhelu • pääsääntönä on, että kansalliset hankinnat kilpailutetaan (poikkeukset Hankintalaki luku 5;kts. Suorahankintaperusteet kohta 5)) • hankintayksikön tulee kuvata hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä hankinnassa käytettävä hankintamenettely. (voi käyttää EU-hankintojen hankintamenettelyjä tai muuta hyvin kuvattua, tasapuolista hankintamenettelyä) • Sopimusehdot

<p>antaa niille suhteelliset osuudet tarjousten pisteytyksessä.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • tarjouspyyntö tulee tehdä kirjallisesti ja laatia siten, että saadaan vertailukelpoisia tarjouksia • tarjoajalle voidaan asettaa soveltuvuusvaatimuksia • kokonaistaloudellisuuden peruste (hinnaltaan halvin, kustannuksiltaan edullisin tai hinta-laatusuhteeltaan paras) ja vertailuperusteet on ilmoitettava • hankinnasta on julkaistava kansallinen hankintailmoitus <u>HILMA-ilmoituskanavassa</u> • tarjoukset on pyydetävä määräaikaan mennessä
---	---

Suorahankintaperusteet (HankL 40 – 41 §)

Hankintayksikkö voi julkaista vapaaehtoisesti ilmoituksen aiotusta suorahankinnasta ennen hankintasopimuksen tekemistä. Mahdollinen valitus aiotusta suorahankinnasta on tehtävä 14 päivän kuluessa ilmoituksen julkaisemisesta. Hankintasopimus voidaan solmia tämän odotusajan jälkeen.

Jos ilmoitusta ei ole tehty, valitusaika on 6 kk hankintasopimuksen tekemisestä.

Pienhankinnat	Kansalliset hankinnat
<ul style="list-style-type: none"> • Arvoltaan vähäinen, alle 6 000,00 euron arvoinen, hankinta voidaan suorittaa yhdeltä toimittajalta ilman kilpailutusta • Suorahankinnasta voi aina tehdä viranhaltijapäätöksen. Päätös tehdään, jos sen arvo ylittää 6 000,00 euroa 	<p>Hankinta voidaan toteuttaa suorahankintana vain, jos hankintaan soveltuu joku EU-hankintojen suorahankintaperusteista:</p> <ul style="list-style-type: none"> - tarjouskilpailussa ei sopivia tarjouksia - tekninen, taiteellinen tai yksinoikeudellinen syy - taideteokset ja taiteelliset esitykset - äärimmäinen kiire (hankintayksiköstä riippumaton ulkopuolinen syy, jota ei ole voitu kohtuudella ennakoida) - tutkimusta varten valmistettavat tavarat - perushyödykemarkkinoilla noteeratut tavarat (raaka-ainepörssi, julkiseen noteeraukseen perustuva kauppapaikka)

	<ul style="list-style-type: none"> - hankinnat erityisen edullisin ehdoin (lähinnä erityistilanteet, kuten konkurssipesän realisointi) - suunnittelukilpailu (hankintalain mukaan toteutetun suunnittelukilpailun voittajan kanssa voidaan tehdä sopimus suunnittelusta ilman kilpailutusta)
--	--

Tarjousten käsittely

Tarjouskilpailun perusteella saadut tarjoukset otetaan käsittelyyn vasta tarjousajan päätyttyä

Pienhankinnat ja Kansalliset hankinnat	Kansalliset hankinnat
<ul style="list-style-type: none"> • tarjoajien tasapuolinen ja syrjimätön kohtelu • Tarkistetaan tarjousten ehtojen mukaisuus. • tarjoajia voidaan pyytää toimittamaan, lisäämään, selventämään tai täydentämään puutteellisia tai virheellisiä tietoja ja asiakirjoja <p>Sama mahdollisuus tulee antaa kaikille; kirjallinen dokumentointi lisäpyynnöstä ja jakelusta.</p> <ul style="list-style-type: none"> • mikäli tarjousaika jatketaan, sama jatko aika tiedotetaan yleisesti voimassa olevaksi (tasapuolinen ja syrjimätön kohtelu) • Täsmennystä saa pyytää vain ehdokkaiden ja tarjoajien antamissa asiakirjoissa olevien epäolennaisten puutteiden, ristiriitojen ja virheiden korjaamiseksi. • Tarjouspyynnössä esitettyjen ehtojen ja kriteerien vastaiset tarjoukset tulee hylätä • Tarjouksia vertaillaan tarjouspyynnössä annettujen vertailukriteerien perusteella. 	<ul style="list-style-type: none"> • Käytössä on lisäksi pakolliset ja harkinnanvaraiset poissulkuperusteet. • Tarjoajaa ei saa koskea mikään pakollinen poissulkuperuste

<ul style="list-style-type: none"> • Tarjouksista on valittava kokonaistaloudellisesti edullisin. 	
--	--

Hankinnan hyväksyminen, hankintapäätös ja muutoksenhaku

Pienhankinnat	Kansalliset hankinnat
<ul style="list-style-type: none"> • Alle 6000 € hankinnoista ei ole välttämätöntä tehdä hankintapäätöstä. • ei ole pakko tehdä hankintapäätöstä → hyväksyjä hyväksyy pienhankinnan joko tietojärjestelmässä, allekirjoittamalla tilauksen tai tekemällä hankinnan maksukortilla tai sähköpostilla. • Jos kilpailutetusta pienhankinnasta tehdään viranhaltijan hankintapäätös, se on aina annettava tiedoksi kaikille tarjouksen jättäneille. Tällöin hankintapäätökseen liitetään oikaisuohje. • Hankintaoikaisu voidaan tehdä, vaikka sopimus olisi tehty. 	<ul style="list-style-type: none"> • hankinnasta aina kirjallinen päätös hankintavaltuuksien rajoissa • hankintapäätös pitää perustella • hankintapäätös perusteluineen tiedoksi kaikille tarjoajille • hankintapäätökseen liitetään valitusosoitus markkinaoikeuteen ja oikaisuohje • hankintaoikaisu voidaan tehdä, vaikka sopimus olisi jo laadittu

Hankintapäätöstä koskevat oikaisuvaatimukset tai valitukset on pääsääntöisesti tehtävä 14 päivän kuluessa siitä kun asianosainen on saanut tiedon päätöksestä. ks. [8.3.2 Muutoksenhaku](#)

Hankinnan tilaus tai hankinnan sopimus

- Pienhankinnan tilaukseen tai sopimukseen ja kansallisen hankinnan sopimukseen kirjataan kaikki hankinnan edellyttämät tiedot
- Tilaukseen tai sopimuksessa kannattaa hyödyntää vakiosopimusehtoja (JYSE Tavarat tai Palvelut 2014, JIT 2015 yleiset ehdot ja soveltuva erityisehto, YSE 1998)

Hankintojen julkisuus

Tarjouspyyntö ja hankintapäätös tulevat julkisiksi asiakirjan allekirjoittamisen jälkeen. Tarjoukset ja muut hankintaa koskevat asiakirjat tulevat pääsääntöisesti julkisiksi, kun hankintaa koskeva sopimus on tehty lukuun ottamatta tarjoajan liike- ja ammattisalaisuuksia koskevia tietoja. Kokonaishintaa koskeva tieto on aina annettava.

Hankintojen valvonta

Hankintoja suorittavan on ilmoitettava toimittajalle laskuille vaadittavat tiedot (viitetiedot).

Hankintayksikön on valvottava hankinnan toteutumista, kirjattava tietojärjestelmään tai vastaavaan dokumenttiin tavaran saapuminen ja palvelun valmistuminen. Tavarán ja palvelun toimittajalle on reklamoitava todistettavasti puutteellisuuksista tavarassa, palvelussa tai niihin kohdistuvassa laskutuksessa ja valvottava, että puutteet korjataan asiallisesti.

Kansallisten hankintojen osalta hankintalain noudattamista valvoo Kilpailu- ja kuluttajavirasto. Kilpailu- ja kuluttajaviraston toimivalta ei koskea hankintalain ulkopuolella olevia hankintoja (pienhankinnat).

JOHDANTO

Someron kaupungin hankintaohje on ohjeistus kaupungissa tehtäville julkisille hankinnoille.

Hankintaohje keskittyy erityisesti pienhankintoihin ja niiden hankintaprosessiin, sillä kansalliset kynnysarvot ja EU-kynnysarvot ylittävissä hankinnoissa sovelletaan hankintalakia.

Julkisella hankinnalla tarkoitetaan tavara-, palvelu- ja rakennusurakkahankkeita, joita julkiset tahot (valtio, kunnat ja kuntayhtymät ja muut hankintalainsäädännössä määritellyt hankintayksiköt) hankkivat oman organisaationsa ulkopuolelta. Julkiset hankinnat tulee tehdä hankintalainsäädännön määrittämien menettelytapojen mukaisesti.

Hankinnat tulee pääsääntöisesti kilpailuttaa. Kilpailuttaminen tulee tehdä avoimesti ja tarjoajia on kohdeltava syrjimättömästi ja tasapuolisesti. Kilpailuttamismenetelmäksi tulee valita hankinnan luonteeseen soveltuva ja hankintalainsäädäntöä noudattava menettelytapa. Hankintalainsäädännön merkitys korostuu kansalliset kynnysarvot ja EU-kynnysarvot ylittävissä hankinnoissa.

Pienhankinnoissa eli kansalliset kynnysarvot alittavissa hankinnoissa tulee soveltaa hankintayksiköiden omaa ohjeistusta.

[Hankintalaki](#) astui voimaan 1.1.2017. Hankintalain tavoitteena (HL 2§) on tehostaa entisestään julkisten varojen käyttöä, edistää laadukkaiden, innovatiivisten ja kestävien hankintojen tekemistä, turvata yritysten ja yhteisöjen tasapuoliset mahdollisuudet osallistua kilpailuun ja edistää toiminnan avoimuutta. Hankintalaki tarjoaa mahdollisuuksia painottaa **kestävää kehitystä ja vastuullisuutta julkisissa hankinnoissa**, mikä tarkoittaa sitä, että hankintojen toteutuksessa on mahdollista saavuttaa **yhteiskunnallista hyvää välttämättömien tarpeiden kattamisen lisäksi**. Vastuullisuus hankinnoissa ei kuitenkaan ole aivan uusi asia, sillä vuonna 2012 valtioneuvosto teki periaatepäätöksen yhteiskuntavastuusta, mikä tarkoittaa **sosiaalista vastuuta myös julkisia hankintoja tehdessä**.

Kaupungin hankinnoissa tulee arvioida, millaisia **ympäristövaikutuksia** hankinnalla on ja voidaanko ympäristönäkökohdat huomioida asettamalla tarjouspyynnössä tuotteelle ympäristöominaisuuksia koskevia vaatimuksia.

Someron kaupungilla on kilpailutuksissa käytössä sähköinen hankintajärjestelmä Cludia. Se soveltuu kaikkiin hankintamenettelyihin ja hankinnan tyypeihin hankinnan arvosta riippumatta. Sähköisen hankintajärjestelmän tarkoituksena on selkeyttää toimintoja, tasapuolistaa kilpailua, säästää työajassa ja vähentää virheitä.

Kaupungin tavoitteena on olla vastuullinen, tehokas ja tasapuolisesti kaikkia kohteleva hankintayksikkö, joka mahdollisuuksien mukaan edesauttaa paikallisten yritysten osallistumista kaupungin hankintoihin.

I HANKINTAOHJEIDEN SOVELTAMINEN

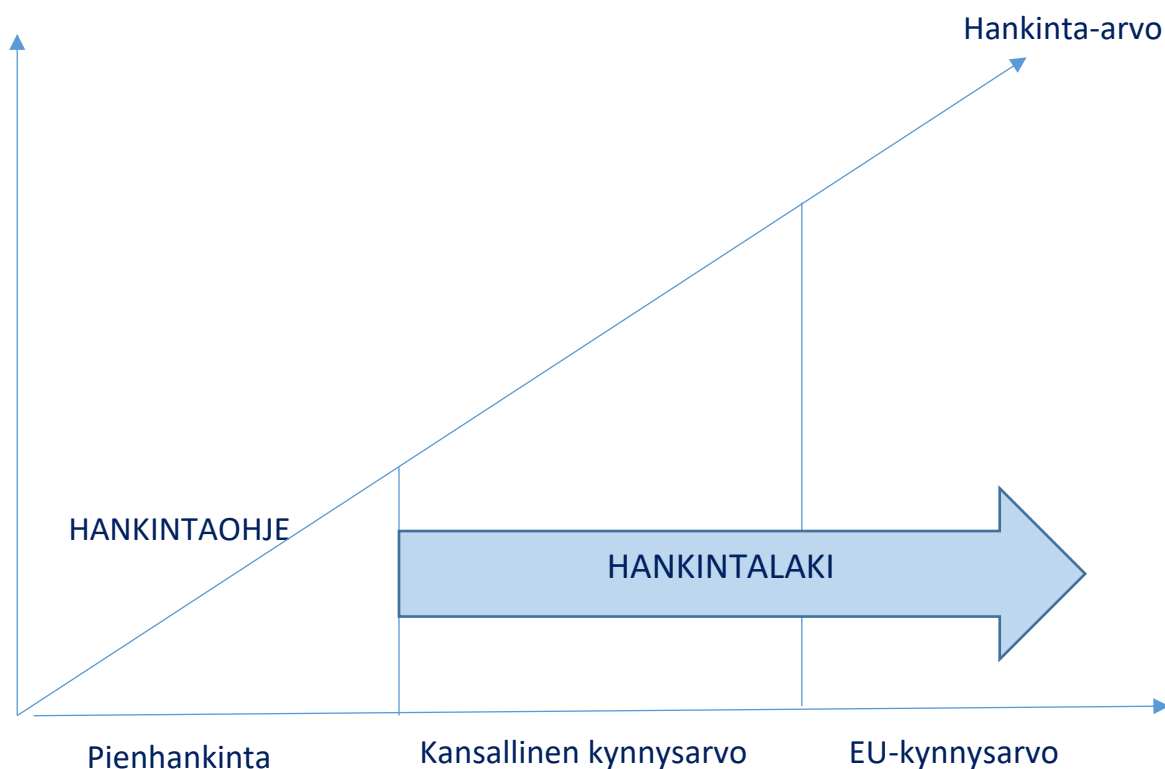
Tämä hankintaohje ei koske hankintalain liitteen E mukaisia hankintoja (mm. SOTE-palveluhankinnat) eikä Erityisalojen hankintalain (Laki vesi- ja energihuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista 2016) mukaisia hankintoja.

Kaupungin hankintaohjeita sovelletaan soveltuvin osin kaikkiin työyksiköihin ja konserniyhtiöihin. Käytännössä ohjeiden merkitys korostuu kansalliset kynnsarvot alittavien hankintojen kohdalla (pienhankinnat). Hankintaohjeessa käsitellään suppeasti myös kansalliset kynnsarvot ja EU:n kynnsarvot ylittäviä hankintoja. Niiden kohdalla noudatetaan ja haetaan tarkempia ohjeita hankintalaista.

Periaatteessa kunnan tai kuntakonsernin sisäisissä hankinnoissa ei ole kilpailuttamisvelvollisuutta. Hankinnan säilyminen kuntakonsernin sisäisenä sidosyksikköhankintana arvioidaan hankintalain 15 §:n ja oikeuskäytännön perusteella. Vastaavasti hankintalain mukaan arvioidaan, onko kuntien yhteistoiminnan kohdalla kysymys kaupallisesta taloudellista vastiketta vastaan tapahtuvasta hankinnasta vai laaja-alaisemmasta hankintalain soveltamisalan ulkopuolelle jäävästä yhteistoiminnasta. (hankintalaki 16§)

Hankinnat jakaantuvat hankinnan oletetun kokonaisarvon perusteella kolmeen ryhmään:

- hankintalaissa tarkoitettujen kansallisten kynnsarvojen alittaviin,
- kansalliset kynnsarvot ylittäviin ja
- EU-kynnsarvot ylittäviin hankintoihin.

Pienhankintoja ovat kansalliset kynnysarvot alittavat hankinnat.

Kansallisia hankintoja ovat vähintään kansallisten kynnysarvojen suuruiset tai ylittävät ja EU-kynnysarvot alittavat hankinnat.

EU –hankintoja ovat kaikki EU-kynnysarvon ylittävät hankinnat

Kun selvitetään sitä, onko kyse kansallisesta hankinnasta ja alittaako hankinta EU-kynnysarvon, määritellään ensin hankinnan ennakoitu arvo. Hankinnan ennakoitu arvo tarkoittaa suurinta hankinnasta mahdollisesti maksettavaa kokonaiskorvausta ilman arvonlisäveroa hankintamenettelyn alkamisajankohtana (kilpailutettavien hankintojen osalta hankintailmoituksen julkaisemisajankohtana).

Arvoa laskettaessa on otettava huomioon myös hankinnan mahdolliset vaihtoehtoiset toteuttamistavat ja hankintasopimukseen sisältyvät optio- ja pidennysehdot sekä ehdokkaille tai tarjoajille maksettavat palkkiot tai maksut. Hankintoja ei saa **pilkkoa** pienempiin eriin hankintalain kiertämiseksi.

Pienten yritysten osallistumismahdollisuuksien parantamiseksi on kuitenkin myös EU – kynnysarvon alittavissa hankinnoissa huomioitava mahdollisuus **jakaa** hankinta pienempiin osiin, Tällöin hankinnan kokonaisarvo lasketaan edelleen osien kokonaisuuden perusteella, mutta osatarjouksien jättäminen mahdollistetaan. Tästä on erikseen mainittava tarjouspyynnössä ja annettava ohjeet mitä osia jakaminen koskee ja kuinka montaa osaa koskien sama toimija voi jättää tarjouksen. (ks lisää 3.4)

I.1 HANKINTOJEN KYNNYSARVOT

KANSALLISET KYNNYSARVOT (HANKINTALAIN 25 §)

Hankinnan laji	Kynnysarvo (€)
Tavarat, palvelut ja suunnittelukilpailut	60 000
Rakennusurakat	150 000
Sosiaali- ja terveystalvet (Liite E kohdat 1-4)	400 000
Muut erityiset palvelut (Liite E kohdat 5-15)	300 000
Käyttöoikeusurakat	500 000

EU KYNNYSARVOT (HANKINTALAIN 26 §)

Hankintalaji	Kynnysarvo (€)
Tavarat, palvelut ja Suunnittelukilpailut	221 000
Rakennusurakat	5 548 000
Käyttöoikeussopimukset	5 548 000

1.2 SIDOSYKSIKKÖHANKINNAT

Sidosyksiköllä tarkoitetaan hankintalain mukaan hankintayksiköstä muodollisesti erillistä ja päätöksenteon kannalta itsenäistä yksikköä. Lisäksi edellytyksenä on, että hankintayksikkö yksin tai yhdessä muiden hankintayksiköiden kanssa käyttää määräysvaltaa yksikköön samalla tavoin kuin omiin toimipaikkoihinsa ja että yksikkö harjoittaa enintään viiden prosentin ja enintään 500 000 euron osuuden liiketoiminnastaan muiden tahojen kuin niiden hankintayksiköiden kanssa, joiden määräysvallassa se on. Sidosyksikössä ei saa olla muiden kuin hankintayksiköiden pääomaa. Hankintalaissa on tiettyjä poikkeuksia koskien 5 prosentin osuutta sekä 500 000 euromäärää. (HL 15§)

Edellä mainittua prosenttiosuutta määritettäessä perusteena on käytettävä sopimuksen tekemistä edeltävien kolmen vuoden keskimääräistä kokonaisliikevaihtoa tai muuta vastaavaa toimintaan perustuvaa määrää. Jos asianomaisen sidosyksikön tai hankintayksikön perustamisajankohdan tai toiminnan aloittamisen ajankohdan tai toiminnan uudelleenjärjestämisen vuoksi liikevaihtoa tai vaihtoehtoisia toimintaan perustuvaa määrää kuten kustannuksia ei ole joko saatavilla kolmelta edeltävältä vuodelta tai niillä ei ole enää merkitystä, riittää, että toiminnan mittaus osoitetaan esittämällä tietoja tulevasta liiketoiminnasta.

2 HANKINTOJEN SUUNNITTELU

2.1 HANKINTAVALTUUDET JA HANKINTOJEN ORGANISOINTI

Hankintojen päätösvaltuuksista määrätään Someron kaupungin hallintosäännössä ja päätöksissä tulee noudattaa ensisijaisesti kulloinkin voimassaolevaa hallintosäätöä sekä muilta osin tätä ohjetta.

Yleisenä periaatteena on, että päätökset hankinnoista tekee vastualueen vastuullinen viranhaltija. Kun hankinta ylittää vastualueen päätösvaltaiselle viranhaltijalle asetetun hankintarajan, päätöksen hankinnasta ja optiosta tekee toimialajohtaja. Hankinnoissa, joiden arvo ylittää toimialajohtajan päätösvallan, tekee hankintapäätöksen lautakunta tai kaupunginhallitus. Tällöin hankintasopimuksen allekirjoittaa kaupunginjohtaja tai kaupunginhallituksen puheenjohtaja.

Hankinnan sisällön ja valintaan vaikuttavien asioiden tosiasiallinen määrittely tapahtuu tarjouspyynnössä. Hallinnollinen hankintapäätös on tarjouspyynnössä määriteltyjen vähimmäisvaatimusten ja valintakriteerien toimeenpanoa, johon ei sisälly enää hankintavaltaa. Taloudellisesti merkittävien hankintojen tarjouspyynnöt tai muutoin hankinnan sisältöä kuvaavat asiakirjat voidaan tarvittaessa hyväksyä luottamuselimissä ennen tarjouspyynnön julkaisua.

2.2 HANKINTAPERIAATTEET

Hankinnan perusedellytys on, että hankintayksikössä on tavaran tai palvelun todellinen **tarve**, ja että hankintaan on olemassa määrärahat.

Hankinnat on suoritettava taloudellisesti ja tarkoituksenmukaisesti. Hankinnoissa on käytettävä hyväksi olemassa olevat kilpailuolosuhteet (HL 2 §) Tarjouksista tulee hyväksyä se, joka on **kokonaistaloudellisesti edullisin**. Kokonaistaloudellinen edullisuus määräytyy asetettujen kriteerien mukaisesti:

- hinnaltaan halvin
- kustannuksiltaan edullisin
 - huomioidaan koko elinkaaren kustannukset
- hinta-laatusuhteeltaan paras
 - Jos valitaan hinta-laatusuhteeltaan paras tarjous, niin vertailuperusteina ovat hinta ja laatukriteerit.
 - Laatukriteerit on yksilöitävä tarjouspyynnössä.
 - Hinnalle ja laatukriteereille on ilmoitettava joko tärkeysjärjestys tai painoarvot

Hankinnan laajuus ja laatuvaatimukset tulee määrittää ennen hankintaprosessin käynnistämistä. Päätös oman työn ja kilpailuttamisen välillä on tehtävä ennen hankintaprosessin aloittamista. Aloitetun hankinnan keskeyttäminen vaatii todellisen ja perustellun syy. Kilpailuttaminen markkinatilanteen kartoittamiseksi on kiellettyä.

Hankinnoissa on noudatettava hankinnan suuruudesta riippumatta **EU:n perussopimuksen mukaisia yleisiä periaatteita: Tarjoajia kohdellaan tasapuolisesti ja ketään syrjimättä. Hankinnoissa noudatetaan avoimuuden, suhteellisuuden sekä hyvän hallinnon**

periaatteita. Tarjoajaehdokkaista ja tarjouksentekijöitä on kohdeltava sekä saatuja tarjouksia käsiteltävä näiden periaatteiden mukaisesti hankintaprosessin eri vaiheissa

Hankinnoissa tavoitteena ovat taloudelliset hankinnat ja kaupungin varojen järkevä käyttö sekä tehokkaat ja sujuvat hankintamenettelyt. Samalla pyritään **laadukkaisiin, innovatiivisiin ja kestäviin** hankintoihin sekä siihen, että turvataan yritysten ja yhteisöjen tasapuoliset mahdollisuudet tarjota tavaroita, palveluja ja rakennusurakoita tarjouskilpailussa.

Kaupungin hankinnoissa tulee huomioida hankinnan **ympäristö- ja sosiaaliset vaikutukset**. Ympäristön kannalta kestävien hankintojen tekemistä edistetään, kokonaistaloudellisuus huomioiden.¹

Julkisissa hankinnoissa edistetään mahdollisuuksien mukaan paikallisten PK -yritysten mahdollisuuksia osallistua tarjouskilpailuihin.

Somerolla pyritään tekemään työyksikkörajat ylittäviä hankintasuunnitelmia, jotta voitaisiin hankkia mahdollisimman tehokkaasti ja edullisesti samaa tuoteryhmää koskevat vuoden aikana toistuvat hankinnat.

Hankinnoissa hyödynnetään koko kaupunki koskevia ja toimialakohtaisia voimassa olevia puitesopimuksia.

Avoimuus	Kansallisesta hankinnasta tulee julkaista kansallinen hankintailmoitus HILMA:ssa. Kilpailutettavat pienhankinnat julkaistaan Cloudia:ssa. Hankintaa koskevista ehdoista tulee antaa kaikille asianosaisille samalla tavoin tietoa. Tämän lisäksi viestitään hankinnoista kaupungin verkkosivuilla, info-tilaisuuksissa jne.
Tasapuolisuus ja syrjimättömyys	Jokaisessa hankinnan vaiheessa tulee kaikkia tarjoajia kohdella tasapuolisesti ja syrjimättömästi. Hankinnan ehtojen tulee olla kaikille samanlaiset.
Suhteellisuus	Hankinnan vaatimukset ja toimintamallit suhteutetaan hankinnan arvoon ja luonteeseen.

2.3 ESTEELLISYYS JA ETURISTIRIIDAT

¹ [Someron Ilmasto-ohjelma \(2015 tai muu ajantasainen versio\)](#)

Eettiset pelisäännöt

Hankintatehtävissä toimijoiden tulee välttää kaikkia niitä tilanteita, joissa henkilö voi joutua eturistiriitoihin tai tulla esteelliseksi tai jotka voivat saattaa henkilön luotettavuuden tai hankintatoiminnassa mukana olevien tahojen avoimen, tasapuolisen ja syrjimättömän kohtelun kyseenalaiseksi.

Hankintatehtävissä toimija ei saa vaatia, hyväksyä, ottaa vastaan, tarjota tai antaa taloudellista tai muuta etua, jos se voi heikentää luottamusta hankintatehtävissä toimijaan tai siihen yksikköön, jossa hän työskentelee.

Hankintatehtävissä toimija ei saa käyttää työtehtävissään saamia tietoja hyväkseen tavoitellakseen henkilökohtaista etua eikä saa paljastaa tarjoajien neuvotteluissa tai asiakirjoissa antamia salassa pidettäviä tietoja, kuten liike- tai ammattisalaisuuksia. Hankintatehtävissä toimijoiden tavoitteena on olla sopimuskumppaneina rehellisiä, kehityshakuisia ja yhteistyökykyisiä.

Esteellisyys

Hankintamenettelyyn sovelletaan yleisiä hallintomenettelyä koskevia esteellisyysmääräyksiä ([hallintolaki 27–29 §, 434/2003](#)). Esteellisyys tarkoittaa sitä, että viranhaltija on sellaisessa suhteessa tai asemassa hankinta-asiaan tai siinä mukana olevaan henkilöön, joka voi saattaa hänen puolueettomuutensa kyseenalaiseksi. Ei riitä, että henkilö omasta mielestään toimii puolueettomasti, vaan myös yleisön näkökulmasta henkilön tulee toimia siten, ettei puolueettomuutta ole syytä epäillä. Esteellinen henkilö ei saa osallistua hankinnan käsittelyyn eikä päätöksentekoon. Esteellisen henkilön on itse todettava itsensä esteelliseksi.

Henkilö on esteellinen käsittelemään tarjousta, hankintaa koskevaa päätöstä, sopimusta tai sopimuksen tulkintaa koskevaa asiaa, jos tarjouksen tekijänä tai ostajan sopimuspuolena on hän itse tai hänen lähisukulaisensa.

Hankintayksiköllä on velvollisuus turvata tarjoajien tasapuolinen ja syrjimätön kohtelu. Sellaista henkilöä, joka on ehdokkaaseen tai tarjoajaan yllämainitussa suhteessa, ei saa määrätä myöskään hankintasopimuksesta tai teknisistä seikoista vastaavaksi asiantuntijaksi.

Eturistiriidat. Jos ehdokas, tarjoaja tai tarjoajaan liittyvä yritys on osallistunut hankinnan valmisteluun, on hankintayksikön hankintalain mukaan varmistettava, että tämä ei vääristä kilpailua tai johda eturistiriitoihin. Silloin on myös selvitetävä, onko kyse jostain harkinnanvaraisesta poissulkuperusteesta ehdokkaan tai tarjoajan osalta.

Harkinnanvarainen poissulkuperuste on olemassa sellaisen ehdokkaan tai tarjoajan osalta:

- jonka eturistiriitaa hankintamenettelyssä ei voida tehokkaasti poistaa muilla toimenpiteillä;
- jonka osallistuminen hankintamenettelyyn on vääristänyt kilpailua eikä vääristymää voida poistaa muilla vähemmän rajoittavilla toimenpiteillä (ennen poissulkua ehdokkaalle tai tarjoajalle on annettava mahdollisuus osoittaa, että osallistuminen valmisteluun ei ole johtanut tasapuolisen ja syrjimättömän menettelyn vaarantumiseen);
- joka on pyrkinyt vaikuttamaan epäasianmukaisesti hankintayksikön päätöksentekoon tai saamaan luottamuksellisia tietoja, joiden avulla se voi saada perusteetonta etua hankintamenettelyssä taikka tarkoituksellisesti antamaan harhaanjohtavia tietoja, jotka voivat vaikuttaa olennaisesti tarjoajan tai tarjouksen valintaa koskeviin päätöksiin.

2.4 TILAAJAVASTUULAIN HUOMIOIMINEN TARJOUSKILPAILUSSA

Lakia tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä (22.12.2006/1233) sovelletaan, jos kaupunki käyttää vuokrattuja työntekijöitä tai jos kaupungin työtiloissa tai työkohteissa työskentelee työntekijä, joka on kaupungin kanssa alihankintasopimuksen tehneen työnantajan palveluksessa ja jonka työtehtävät liittyvät kaupungin toiminnassa tavanomaisesti suoritettaviin työtehtäviin ja kaupungin tavanomaiseen toimintaan liittyviin kuljetuksiin. Lakia sovelletaan rakentamisessa ja rakentamiseen liittyvässä korjaus-, hoito- ja kunnossapitotoiminnassa rakennuttajina toimiviin tilaajiin sekä sopimusketjussa kaikkiin työturvallisuuslain 49 §:ssä tarkoitetulla yhteisellä työpaikalla työsuorituksen sisältämän kokonaisuuden tilaajina toimiviin tahoihin.

Lakia ei sovelleta, jos vuokratun työntekijän tai työntekijöiden työskentely kestää yhteensä enintään 10 työpäivää tai jos alihankintasopimuksen vastikkeen arvo ilman arvonlisäveroa on alle 9.000,00 euroa

Tilajavastuulain selvitykset on pyydettävä viimeistään ennen kuin hankinnasta tehdään tilaus tai sopimus.

3 HANKINNAN VALMISTELU

Hankintaa ryhdytään valmistelemaan, kun hankinnan tarve havaitaan eikä käytettävissä ole valmista hankintasopimusta, jonka puitteissa hankeen voisi toteuttaa. Kilpailutus valmistellaan niin, että hankintaan jää riittävästi aikaa ja tarvittaessa hankinnasta konsultoidaan muita osastoja.

Julkiset hankinnat on tehtävä osaavasti ja taloudellisesti harkitusti. Tämä edellyttää, että hankinnat tehdään suunnitelmallisesti ja tarkoituksenmukaisesti. Suunnitellessa hankintaa ja hankinnassa käytettävää hankintamenettelyä, tulee sen huomioida:

- hankinnan luonne
- hankinnan toistuvuus ja säännöllisyys
- moniulotteisuus / teknisyyt
- hankinnan arvioitu arvo
- laatutekijät
- ympäristö-, työllisyys ja muut sosiaaliset vaikutukset
- kustannukset
- markkinat (toimintaperiaatteet, tarpeet, tarjoajat)

Avoimuus

Somerolla hankinnoista tiedotetaan avoimesti ja yrityksiä kutsutaan mukaan valmisteluun ja keskusteluun tulevista hankinnoista. Avoimella ja osallistavalla toimintatavalla haluamme parantaa kuntalaisten ja yritysten osallistamista päätöksentekoon.

3.1 MARKKINAKARTOITUS JA –VUOROPUHELU

Vuorovaikutus markkinoiden kanssa auttaa hankintayksikköä määrittelemään hankinnan kohteen tavalla, johon tarjoajat pystyvät vastaamaan. Samalla lisääntyy tietoisuus erilaisista tavoista toteuttaa hankinta, viimeisimmistä teknisistä uudistuksista ja uusista toimijoista markkinoilla

Termeinä markkinakartoitus ja markkinavuoropuhelu helposti sekoittuvat, mutta tässä ohjeessa ne tarkoittavat seuraavaa:

Markkinakartoituksella haetaan vastausta yrityksiltä siihen,

- **miten markkinat voivat vastata hankintayksikön kuvaamaan tarpeeseen ja mitä potentiaalisia tarjoajia markkinoilla on.** Se ajoittuu aina hankinnan suunnitteluvaiheeseen

Markkinavuoropuhelu on kaikkea markkinoiden kanssa tapahtuvaa vuorovaikutusta

- Siihen voivat osallistua sekä ostaja, tarjoaja että loppukäyttäjä. Se voi olla kuntalaisten käytävää keskustelua hankintojen tarpeellisuudesta tai vaihtoehdoista. Se voi olla myös yhteistä kolmikantaista keskustelua jonkun hankinnan kokoluokasta tai esimerkiksi yritysten kanssa käytävää teknistä vuoropuhelua, joka auttaa hiomaan ja määrittelemään hankinnan tarkemmat spesifikaatiot ja valitsemaan hankintamenettelyn. Ajoitukseltaan se kattaa sekä suunnittelun että kilpailutuksen aikaisen vuorovaikutuksen.

Hankintaan tulee varata riittävästi resursseja ja aikaa. Onnistunut hankinta edellyttää hankintayksiköltä hankinnan kohteen tuntemusta. Hankinnan valmisteluvaiheessa asiantuntemusta ja tietoa voidaan päivittää markkinavuoropuhelun avulla.

Hankintayksikkö voi antaa tietoa toimittajille hankintaa koskevista suunnitelmista ja vaatimuksistaan, mikä mahdollistaa markkinakartoituksen ja -vuoropuhelun mahdollisten toimittajien kanssa ennen hankintailmoituksen jättämistä. Avoin ja syrjimätön toiminta lisää toimittajien kiinnostusta toimia julkisilla markkinoilla ja vaikuttaa myönteisesti tarjonnan kehitykseen. Tiedottamisella ja viestinnällä hankinnan menettelytavoista ja suunnitellusta hankinnasta poistetaan epäluuloja ja kasvatetaan luottamusta eri toimijoiden välillä.

Vuoropuhelulla markkinoiden kanssa, voidaan saada parempi käsitys siitä, miten hankinnan kohde kannattaisi tarjouspyynnössä määritellä sekä tiedustella, millaisissa osissa hankinta olisi luontevaa kilpailuttaa. Hankinnan laajuus, erityisosaamisen vaatimus ja toimittajamarkkinoiden tunteminen ennestään vaikuttavat markkinakartoituksen tarpeellisuuteen ja laajuuteen. Markkinakartoituksen ei kuitenkaan tarvitse rajoittua pelkästään markkinatoimijoihin. Kun halutaan selvittää tarpeita hankinnoille tai määritellä hankinnan ominaisuuksia voi olla hyödyllistä kuulla esimerkiksi asiakkaita, joiden käyttöön palvelu tulee (esim. asiakasraati),

Markkinakartoitus voidaan toteuttaa hankinnan arvosta riippuen esimerkiksi yksinkertaisella tietopyynnöllä Clouidia-järjestelmässä, HILMA:ssa tai kunnan www-sivuilla. Kun avoin kutsu on lähetetty, voidaan tietopyyntö kohdentaa myös suoraan tiedossa oleville toimittajille. Toimittajia pyydetään esittämään vapaamuotoisesti ja suuntaa antavasti ratkaisuvaihtoehtoja sekä arvioita kustannuksista. Tietopyynnössä on ilmoitettava selkeästi, että kyseessä on nimenomaisesti

tietopyyntö, eikä varsinainen tarjouspyyntö. Voidaan myös järjestää tiedotustilaisuus, jossa esimerkiksi esitellään suunniteltua hanketta ja pyydetään toimittajilta kommentteja tai kysymyksiä.

Lisäksi alustava tarjouspyyntö tai muita asiakirjaluonnoksia voidaan lähettää potentiaalisille tarjoajille kommentoitavaksi esim. sähköpostitse. Tarkoituksena on selvittää hankinnan sisällön vaatimusten selkeys ja ymmärrettävyys, jotta kilpailutuksessa saadaan vertailukelpoisia tarjouksia. EU-kynnysarvot ylittävien hankintojen vuoropuheluista potentiaalisten tarjoajien kanssa tehdään lyhyet muistiinpanot, joita ei luovuteta vuoropuheluihin osallistuneille toimijoille. Hankinnan tekijä liittää muistiinpanot osaksi hankinta-asiakirjoja.

Markkinakartoitus ja -vuoropuhelu on erotettava selkeästi kilpailutuksesta ja ne ajoitetaan ennen tarjouspyyntövaihetta, eivätkä ne saa johtaa kilpailun vääristymiseen tai syrjimättömyyden ja avoimuuden periaatteiden vastaiseen menettelyyn.

3.2 YHTEISHANKINTA JA KUNTIEN VÄLINEN HANKINTAYHTEISTYÖ

Somerolla käytetään tarpeen mukaan hyväksi voimassa olevia puitejärjestelyjä ja yhteishankintasopimuksia esim:

- Hansel
- Turun seudun hankintayhteistyösopimus
- Toimialojen omat puitesopimukset niiden voimassaolon ja ehtojen mukaan

Eri vastuualueiden tarvitsemat samankaltaiset tuotteet tai palvelut tulee mahdollisuuksien mukaan hankkia keskitetysti organisaation puitteissa. Tämä vähentää myös hankintatoimintaan liittyvien hallinnollisten tehtävien määrää.

Puitejärjestely soveltuu hankintoihin, joissa tuotteet ja markkinahinnat kehittyvät nopeasti. Tällöin hankintayksikön kannalta ei ole tarkoituksenmukaista sitoutua kiinteisiin hintoihin. Lisäksi puitejärjestely on tapa toteuttaa pieniä hankintoja kokonaisuutena ja näin saavuttaa kilpailuttamisetua. Tämä tarkoittaa sitä, että kun hankintayksiköllä on toistuvia hankintoja, jotka alittavat kansallisen kynnysarvon, mutta tilikauden aikana yhteenlaskettuna ylittävät sen, on sen kannattavaa kilpailuttaa hankinnat suurempana kokonaisuutena. Hankintayksikön on valittava toimittajat puitejärjestelyyn hankintalain mukaisella hankintamenettelyllä ja puitejärjestelyn käyttäminen on perusteltava hankintapäätöksissä.

3.3 HANKINTA LEASINGRAHOITUKSELLE

Leasingrahoitussopimus (laiterahoitus) on sopimus, jonka kautta tuotteita on mahdollista hankkia osarahoituksella. Käytettävät rahoitusajat ovat 24 – 60 kk. Hankinnat tulee kilpailuttaa hankintaohjeen mukaisesti. Tilauksen yhteydessä laskutus ohjataan rahoitusyhtiölle. Tuotteiden lisäksi tilaus voi sisältää tuotteisiin liittyviä kertaluontoisia palveluita, kuten asennuspalveluita tai koulutusta. Kun hankinta rahoitetaan leasingrahoituksella, on suositeltavaa, että hankinnalla on vähintään vuokra-ajan mittainen myyjäliikkeen tai valmistajan takuu.

Ennen leasingrahoituksen kautta toteutettavaa hankintaa, tulee tuotteelle määritellä sen elinkaaren mukainen vuokra-aika. Vuokra-aikaan voi kuulua pääsääntöisesti enintään 60 kk:n sopimuskausi sekä 3 – 12 kuukauden jatkovuokrausaika.

Hankkeiden kautta tehtävät hankinnat leasingrahoituksella tulee tarkastella tapauskohtaisesti erikseen. Tällöin tulee huomioida hankepäätyksessä mainitut velvoitteet hankitun tuotteen säilyttämisestä sekä hankeen tilitykseen liittyvät asiat.

3.4 HANKINNAN JAKAMINEN OSIIN

Hankinta on mahdollista toteuttaa erillisinä osina (hankinnan **jakaminen**). Kaikkien osien yhteenlaskettu ennakoitu arvo on otettava huomioon, kun lasketaan hankintasopimuksen ennakoitua kokonaisarvoa. Jos osien yhteenlaskettu arvo on vähintään kansallisen kynnysarvon tai EU-kynnysarvon suuruinen, on jokaisen osan hankinnassa noudatettava kyseisen kynnysarvon ylittäviä hankintoja koskevia säännöksiä. Hankinnan jakaminen mahdollistaa tarjousten jättämisen yksittäisiä osia koskien ja näin edesauttaa pk-yritysten osallistumismahdollisuuksia.

Hankintalain 2 §:n mukaan hankinnat on toteutettava tarkoituksenmukaisina kokonaisuuksina ja pyrittävä järjestämään niin, että myös pk-yritykset ja muut yhteisöt pääsevät tasapuolisesti osallistumaan tarjouskilpailuun yhdessä muiden tarjoajien kanssa. Lain 31 §:n mukaan hankintaa ei saa kuitenkaan **pilkkoa** osiin hankinnan todellisen kokonaisarvon muuttamiseksi. Arvoa ei myöskään saa laskea muutoin poikkeuksellisin menetelmin, eikä varsinaiseen rakennusurakkaan saa liittää siihen kuulumattomia tavara- ja palveluhankintoja.

Hankintayksikön tulee ilmoittaa hankintailmoituksessa, voiko tarjouksen antaa yhdestä, useammasta vai kaikista osista. Jos tarjouksen voi antaa useasta tai kaikista osista, on hankintayksiköllä oikeus rajoittaa niiden osien määrää, joihin sama tarjoaja voi tulla valituksi.

3.5 SAATAVUUS JA VARASTOINTI

Jos tavaraa on saatavissa kohtuuhintaan jatkuvasti, on tarpeetonta varastointia vältettävä. Käyttövarasto on mitoitettava kustannusten ja toiminnan kannalta mahdollisimman optimaalisesti.

3.6 HANKINNAN ARVON LASKEMINEN

Hankinnan arvon laskeminen selvittää, mitkä säännöt soveltuvat käytettäväksi tehtävään hankintaan. Kokonaisarvo määrää, mitkä hankintalain säännöt ovat hankintaan soveltuvia vai onko kyseessä pienhankinta, johon hankintalain säännökset eivät sovellu käytettäväksi. Mikäli hankinnan ennakoitu arvo on lähellä kansallista kynnysarvoa tai EU-kynnysarvoa, on se viisainta käsitellä kynnysarvon ylittävänä hankintana.

Hankinnan ennakoitua arvoa laskiessa tulee ottaa huomioon, että arvon perusteena on käytettävä suurinta mahdollista maksettavaa kokonaiskorvausta ilman arvolisäveroa. **Kokonaisarvoon lasketaan mukaan mahdolliset optiovuodet, palkkiot tai maksut koko sopimuskauden ajalta.** Toistaiseksi voimassa olevassa sopimuksessa sopimuskaudeksi arvioidaan neljä vuotta. Tätä neljää vuotta käytetään perusteena hankinnan arvoa laskettaessa.

Hankintaan voi lisätä tarvittaessa option, eli lisähankintaoikeuden, joka tulee huomioida hankinnan arvoa laskiessa. Optio-oikeuden perusteella on mahdollista hankkia lisää palveluja tai tavaraa sinä aikana, kun optioehto on voimassa. Optiokausi ei kuitenkaan voi olla pidempi kuin määritelty sopimuskausi.

Hankinnan ennakoitun arvon laskemisesta on määrätty hankintalain kohdassa 27 §.

3.7 TIETOSUOJA-ASETUKSEN HUOMIOIMINEN HANKINNOISSA

Mikäli hankitaan palveluja, joiden yhteydessä syntyy henkilökisterejä, tällöin henkilökisterinpitäjä (eli palvelun tilaajana kaupunki) on tietosuojasetuksen mukaan vastuussa siitä, että toiminnassa noudatetaan voimassa olevia tietosuojalakeja ja -asetuksia. Käytännössä kaupunki sopimusteknisesti varmistaa, että palveluntuottaja palvelua tuottaessaan sitoutuu käsittelemään ja säilyttämään tietoja tietosuojalain ja -asetusten mukaisesti.

3.8 HANKINNAN VAIKUTUSTEN ARVIOINTI

YMPÄRISTÖVAIKUTUKSET

Hankintayksikkö voi tarjouspyynnössä määrittää mm. tavaran valmistuksessa käytettävät materiaalit. Vaatimuksia voidaan asettaa myös esim. tuotteen sähkön, veden tai polttoaineen kulutukselle, käyttöiälle tai kierrätettävyydelle tai määrittää melu- tai päästöaso. Vaatimusten asettamisessa tulee aina ottaa huomioon tasapuolisuuden ja syrjimättömyyden periaatteet. Hankinnan vaikutuksista ja vaatimuksista voidaan käydä yritysten kanssa vuoropuhelua.

Vaatimusten esittämisessä voidaan käyttää myös esimerkiksi hyväksytyssä ympäristömerkissä olevia yksityiskohtaisia perusteita. Hankintayksikkö voi myös laissa säädetyin lisäedellytyksin (§72) vaatia tiettyä merkkiä näytöksi siitä, että hankinnan kohde vastaa vaadittuja ympäristöominaisuuksia, sosiaalisia ominaisuuksia tai muita ominaisuuksia.

PAIKALLISUUDEN HUOMIOIMINEN HANKINNOISSA JA YRITYSVAIKUTUKSET

Hankintoja tehdään mahdollisuuksien mukaan Somerolta ja lähialueelta, mikäli tarjontaa on eikä hankinnasta muodostu hankintalain vastainen tai kilpailua rajoittava. Paikallinen hankinta ei saa myöskään vaikeuttaa hankintojen suorittamista oleellisesti ja sen pitää olla linjassa markkinoiden hintatason kanssa.

Alla lista keinoista, joilla paikallisia yrityksiä voidaan saada paremmin mukaan tarjouskilpailuihin:

- paikallisten tarjoajien kartoittamisella ennen tarjouspyynnön tekoa
- arvioimalla hankinnan paikalliset yritysvaikutukset
- vuoropuhelulla ennen varsinaista tarjouspyynnön tekemistä; tietopyyntö, info-tilaisuudet, joilla taataan tarjouspyyntöjen toimivuus (ehdot, määrittelyt, kohteet)
- hankinnoista tiedottamalla; kaupungin verkkosivut, lehti-ilmoitukset, sosiaalinen media
- vuoropuhelu kilpailutusprosessin jälkeen
- yhteinen kehittäminen
- tekemällä tarjouskilpailusta hallinnollisesti keveämpiä (vähennetään paperityötä, esim. todistukset vain voittajilta)
- antamalla riittävän pitkät tarjousajat
- jakamalla hankintoja osiin, mikäli se ei aiheuta hankintaprosessissa merkittävää lisätyötä suhteessa alueella tuleviin yrityshyötyihin. Huom. hankintaa ei saa kuitenkaan pilkkoa eli yrittää peittää hankinnan todellista kokonaisarvoa.

- asettamalla hankinnalle lain henkeen sopivia laatukriteerejä muistaen, että menettelystä ei saa muodostua syrjivä, kilpailua rajoittava = hankintalain vastainen
- tarjoamalla paikallisille yrityksille koulutusta julkisista hankinnoista, mm.
 - someron hankintamalli
 - sopimusehdot
 - vastuut

Yritysvaikutukset päätöksenteossa

Yritysvaikutusarvioinnin kautta halutaan kehittää Someroa yritysystävällisemmäksi toimintaympäristöksi. Yritysten toivotaan kokevan kaupungin yritystoiminnalle myönteiseksi sijaintipaikaksi. Tavoitteena on myös, että kaupunkiorganisaatio ei vain reagoi yksittäisten yritysten tai yritysryppäiden esille ottamiin tarpeisiin tai ongelmiin, vaan pyrkii proaktiivisesti ennakoimaan sekä omien päätöstensä vaikutuksia yrityksiin, että yrityskentän tulevia tarpeita ja haasteita.

Yritysvaikutusten arvioinnissa todetaan, onko hankintapäätöksen vaikutus paikalliseen yritystoimintaan myönteinen vai kielteinen ja millaisia vaikutukset ovat:

- myönteinen - kielteinen: Kohdistuuko hankinta paikallisiin vai ulkopuolisiin tarjoajiin
- millaiset myönteiset vaikutukset: Paikallisen yritystoiminnan edellytysten säilyminen/kehittyminen, yritysten toimintaympäristön parantuminen tms.
- millaiset kielteiset vaikutukset: Paikallisen yritystoiminnan edellytysten kehityksen estyminen/heikkeneminen/loppuminen tai yritysten toimintaympäristön huonontuminen tms.
- on hyvä, jos vaikutus voidaan arvioida määrällisillä mittareilla kuten työpaikkavaikutuksella, mutta useimmiten määrällisen vaikutuksen luotettava arviointi on vaikeaa
- sellaisten tuotteiden ja palvelujen osalta, joille ei ole tuottajaa Somerolla, todetaan, ettei hankinnalla ole tästä syystä yritysvaikutuksia
- on arvioitava synnyttääkö hankinta Somerolla uutta yritystoimintaa

3.9 SOMERON HANKINTAMALLI

Someron kaupungin hankintoja tehdään noudattaen avoimuuden ja yhteistyön periaatteita. Tavoitteena on, että kaupungin hankintoja tekeville muodostuu jatkuvasti päivittyvä kuva alueen potentiaalista julkisia hankintoja koskien.

Somerolainen hankintamalli rakentuu neljän pilarin varaan.

1. Tulevista hankinnoista järjestetään keskustelutilaisuus vuoden ensimmäisellä neljänneksellä, jossa esitellään eri toimialojen tulevan vuoden hankintasuunnitelmia.

2. Yksittäisistä hankinnoista pyritään järjestämään markkinavuoropuheluita aina hankinnan luonteen ja kokoluokan niin salliessa.

3. Lisäksi elinkeinotoimi koordinoi vuoden viimeisellä neljänneksellä kerättävän, hankintoja koskevan palautteen keräämisen paikallisilta yrityksiltä.

4. Isompia pienhankintoja tuodaan yleisesti nähtäväksi hyödyntäen Cloudian pienhankinta tiedotusväylää sekä kaupungin omia tiedotuskanavia.

4 EU HANKINTOJEN TARJOUSKILPAILU

EU-hankintojen kynnysarvo on tavara- ja palveluhankinnoissa 221 000€ ja Rakennusurakoissa 5 548 000€. Nämä arvot ylittävien hankintojen toteuttamisessa noudatetaan EU:n hankintamenettelyä, tarkempi kuvaus **Hankintalaki 1397/2016, luvut 5-10**

Kilpailuttaminen toteutetaan hankintalainsäädännön mukaisesti. Kilpailutukset tehdään käyttäen Cludia-järjestelmää ja tarjouspyynnöt julkaistaan automaattisesti **HILMA-ilmoituskanavaan**. Tarjous- ja osallistumispyynnöt tehdään sähköisessä kilpailutusjärjestelmässä. Hankintojen määrittelyssä on käytettävä yhteistä hankintanimikkeistöä (CPV). (Hankintalaki 4 §:n kohta 15)

4.1 SOVELTUVUUSVAATIMUKSET JA VERTAILUPERUSTEET

Soveltuvuusvaatimukset

Hankintayksikkö selvittää toimittajien soveltuvuutta hankinnan toteuttamiseen. Tämä tapahtuu asettamalla ehdokkaiden tai tarjoajien rekisteröitymistä, rahoituksellista ja taloudellista tilannetta, teknistä suorituskykyä ja ammatillista pätevyyttä koskevia soveltuvuusvaatimuksia. Vaatimuksista on ilmoitettava hankintailmoituksessa. Vaatimusten tulee liittyä hankinnan kohteeseen ja ne on suhteutettava hankinnan luonteeseen, käyttötarkoitukseen ja laajuuteen. Liian tiukkojen vaatimusten asettaminen voi vaikeuttaa aiheettomasti pienten ja keskisuurten yritysten mahdollisuutta osallistua tarjouskilpailuun.

Vaatimuksilla tulee voida avoimessa menettelyssä varmistaa, että tarjoajalla on oikeus harjoittaa ammattitoimintaa ja että sillä on riittävät taloudelliset ja rahoitusta koskevat voimavarat sekä tekniset ja ammatilliset valmiudet toteuttaa ko. hankintasopimus. Muissa menettelyissä soveltuvuusvaatimusten ja hankintaan liittyvien mahdollisten arviointiperusteiden avulla valitaan ne tarjoajat, jotka otetaan mukaan tarjouskilpailuun.

Vertailuperusteet

Hankinnasta vastaavalla viranhaltijalla tai toimielimellä on oikeus päättää hankittavan tavaran, palvelun ja rakennustyön sisällöstä, laajuudesta ja laadusta, joka määräytyy kunkin toiminta-alueen erityistarpeiden pohjalta. Hankinnan kohdetta kuvaavien määritelmien ja ominaisuuksien on mahdollistettava tarjoajille yhtäläiset mahdollisuudet osallistua tarjouskilpailuun.

Tarjouspyyntöasiakirjoihin on sisällytettävä kaikki hankinnan toteuttamisen kannalta tarpeelliset laatu koskevat tiedot, jotta kilpailuun osallistuvat voivat saada oikean käsityksen tilaajan tarpeista ja hankkeen yksityiskohdista. Muita kuin tarjouspyyntöasiakirjoissa esitettyjä vaatimuksia ei käytetä tarjousten vertailussa. Tarjouspyynnössä esitettävät laatu koskevat vaatimukset voivat koskea esimerkiksi:

- tavaraan, palveluun tai rakennustyöhön kohdistuvia ominaisuuksia
- laadunvarmistusta
- sovellettavia standardeja
- teknisiä erityisvaatimuksia

- koulutusta
- kokemusta
- ympäristövaikutuksia
- energiansäästöä
- huoltoa
- kestävää kehitystä, erityisesti ilmastonmuutosvaikutukset

Referenssien käyttäminen kokonaistaloudellisuuden vertailuperusteena on mahdollista vain, jos perusteena ovat niiden laadulliset ominaisuudet. Vertailun tulee silloin kohdistua siihen, mitä referenssikohteissa todellisuudessa toteutettiin ja mitä palautetta suorituksesta on saatu. Vertailuperusteena tulee olla juuri tarjoajan kyky toteuttaa kyseinen hankinta.

4.2 HANKINTAMENETTELYN VALINTA

Hankinnan sisältö, luonne ja laatu ratkaisevat, millaista kilpailuttamismenettelyä on tarkoituksenmukaisinta käyttää hankinnan tekemisessä. EU-hankintamenettelyjä ovat:

- avoin menettely
- rajoitettu menettely
- neuvottelumenettely
- kilpailullinen neuvottelumenettely
- suora hankinta
- dynaaminen hankintajärjestelmä (Dynamic Purchasing System – DPS)
- innovaatiokumppanuus
- sähköinen huutokauppa
- suunnittelukilpailu

Avoin ja rajoitettu menettely ovat hankintayksikön käytössä kaikissa hankinnoissa. Muut menettelyt edellyttävät menettelyn käyttöedellytysten arviointia ennen hankintamenettelyn valintaa. Varsinaisten hankintamenettelyiden lisäksi hankintayksikkö voi käyttää menettelyn sisällä erilaisia menettelytekniikoita, kuten sähköistä huutokauppaa.

4.3 TARJOUSPYYNNÖN SISÄLTÖ

Tarjouspyynnössä, hankintailmoituksessa, ehdokkaille osoitetussa kutsussa tai niiden liitteissä on oltava:

- hankinnan kohteen määrittely tai hankekuvaus sekä hankinnan kohteeseen liittyvät muut laatuvaatimukset
- viittaus julkaistuun hankintailmoitukseen
- määräaika tarjousten tekemiselle
- osoite, johon tarjoukset on toimitettava
- kieli tai kielet, joilla tarjoukset on laadittava
- tarjousasiakirjojen esittämistä ja muotoa koskevat muut vaatimukset

- kilpailullisessa neuvottelumenettelyssä neuvottelujen alkamispäivä sekä neuvotteluissa käytettävä kieli tai kielet
- ehdokkaiden tai tarjoajien taloudellista ja rahoituksellista tilannetta, teknistä soveltuvuutta ja ammatillista pätevyyttä koskevat ja muut vaatimukset sekä pyyntö täydentää yhteinen eurooppalainen hankinta-asiakirja ja luettelo asiakirjoista, joita ehdokkaan tai tarjoajan sekä tarjouskilpailun voittaneen tarjoajan on soveltuvuuden arviointia varten toimitettava
- kokonaistaloudellisen edullisuuden perusteet ja niiden suhteellinen painotus, kohtuullinen vaihteluväli tai poikkeuksellisissa tapauksissa vertailuperusteiden tärkeysjärjestys
- Tarjoajien soveltuvuutta koskevat vaatimukset ja käytettävät poissulkuperusteet ja niitä koskevat selvitykset. Tarjoajalta kannattaa pyytää vakuutus soveltuvuusvaatimusten täyttämistä.
- tarjousten voimassaoloaika
- keskeiset sopimusehdot
- muut tiedot, joilla on olennaista merkitystä hankintamenettelyssä ja tarjousten tekemisessä

EU-kynnysarvon ylittävistä suorahankinnoista tehdään suorahankintaa koskeva ilmoitus HILMA ilmoituskanavaan. Suorahankinta on aina äärimmäinen poikkeus ja ennen siihen ryhtymistä on varmistettava hankintalain 40-41 §:ien ja erityisalojen hankintalain 43-44 §:ien mukaisten edellytysten olemassaolo.

Hankintapäätöksen taikka muun tarjoajien tai ehdokkaiden asemaan vaikuttavan päätöksen liitteenä on asianosaisille toimitettava muutoksenhakuohjeet (ohje hankinta-oikaisuvaatimuksen tekemisestä ja ohje valituksen tekemisestä markkinaoikeuteen). Hankintalain 163 §:n mukaan markkinaoikeuden toimivaltaan kuuluvaan asiaan ei saa hakea muutosta kuntalain eikä hallintolainkäyttölain nojalla.

EU-kynnysarvon ylittävistä hankinnoista tulee tehdä kirjallinen hankintasopimus hankintapäätöksen saatua lainvoiman ja odotusajan päätyttyä. Sopimuksen allekirjoittamisen jälkeen on tehtävä jälki-ilmoitus HILMA-ilmoituskanavaan, myös hankinnan keskeyttämisestä on tehtävä jälki-ilmoitus.

4.4 MÄÄRÄAJAT EU:N HANKINTARAJAN YLITTÄVISSÄ HANKINNOISSA

Menettelytapa	Ei ennakoilmoitusta		Ennakoilmoitus julkaistu	
	Ilmoitus tehty Sähköisesti	Ilmoitus ja tarjouskirjat sähköisesti	Ilmoitus tehty sähköisesti	Ilmoitus ja tarjouskirjat sähköisesti
Avoin menettely (tavarat, palvelut, rakennusurakat)				
Tarjousaika	35pv*	30pv*	15pv*	15pv*
Rajoitettu menettely, neuvottelumenettely, kilpailullinen neuvottelumenettely, innovaatiokumppanuus, dynaaminen hankintajärjestelmä				
Osallistumishakemuksen jättäminen rajoitetussa ja neuvottelumenettelyissä sekä innovaatiokumppanuudessa ja dynaamisessa hankintajärjestelmässä	30pv*	30pv*	30pv*	30pv*
Tarjousaika rajoitetussa menettelyssä	30pv**	25pv**	10pv**	10pv**
Tarjousaika neuvottelumenettelyissä ja innovaatiokumppanuudessa sekä dynaamisessa hankintajärjestelmässä	30pv**	25pv**	10pv**	10pv**
Nopeutettu avoin, rajoitettu tai neuvottelumenettely				
Osallistumishakemuksen jättäminen	15pv*	15pv*	15pv*	15pv*
Tarjousaika rajoitetussa menettelyssä	10pv**	10pv**	10pv**	10pv**
Tarjousaika avoimessa menettelyssä	15pv**	15pv**	15pv**	15pv**
Ennako- ja jälki-ilmoitus				
Ennakoilmoitus: Vähintään 35 päivää ja enintään 12kk ennen hankintailmoituksen lähettämistä				
Jälki-ilmoitus: 30 päivän kuluessa hankintasopimuksen tekemisestä				

* Hankintailmoituksen lähettämispäivää seuraavasta päivästä

** Tarjouspyynnön lähettämispäivästä

5 KANSALLISTEN HANKINTOJEN TARJOUSKILPAILU

Kansallisia hankintoja tehtäessä seurataan hankintalakia. Tässä ohjeessa on suppeasti selitetty menettelyn pääkohdat.

5.1 HANKINTAMENETTELYN VALINTA JA MÄÄRITTELY

Pääsääntönä on, että kansalliset hankinnat on kilpailutettava.

Ennen hankinnan kilpailuttamista kannattaa ensin selvittää markkinoiden tarjontaa ja tilannetta esim. internetin välityksellä tai tekemällä alustavia tuote- ja hintatiedusteluja sähköpostitse mahdollisilta tarjoajilta.

Hankintalaissa ei kuvata kansallisten hankintojen kilpailuttamisessa käytettäviä hankintamenettelyjä. Hankintamenettelyinä voidaan käyttää joko vuoden 2017 hankintalaissa kuvattuja EU-hankintojen hankintamenettelyjä tai vuoden 2007 hankintalain kansallisia hankintamenettelyjä. Hankintayksikkö voi myös itse määritellä käyttämänsä hankintamenettelyn. Määrittelyssä tulee ottaa huomioon hankinnan arvo ja luonne.

Tavoitteena on pitää kansalliset hankintamenettelyt joustavina, jotta mahdollistetaan mahdollisimman monelle tarjoajalle osallistuminen tarjouskilpailuun.

Hankintayksikön tulee hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä kuvata hankinnassa käytettävä hankintamenettely.

Esimerkkejä hankintamenettelyn kuvauksista:

I. Avoin menettely (hankintalaki 32 §)	
Kuvaus	Menettelyn joustavoittamistapoja
<p>Hankintamenettely, jossa hankintayksikkö julkaisee hankinnasta hankintailmoituksen ja asettaa saataville tarjouspyynnön, ja jossa kaikki halukkaat toimittajat voivat tehdä tarjouksen.</p> <p>Tarjouspyyntö voidaan hankintailmoituksen julkaisemisen jälkeen lähettää myös suoraan sellaisille tavarantoimittajille tai urakoitsijoille, joilta halutaan tarjous.</p> <p>Tasapuolinen kohtelu edellyttää, että kaikki tarjoajat saavat saman informaation hankkeesta.</p>	<ul style="list-style-type: none">• yksinkertaisissa hankinnoissa avoimen menettelyn hankintailmoitus voi jo sellaisenaan olla varsinainen tarjouspyyntö, jos keskenään vertailukelpoisten tarjousten tekeminen on hankintailmoituksen nojalla mahdollista• hankintailmoituksessa voidaan rajoittaa mainitsemaan vain tarjouspyynnön pääkohdat, ja tarjouspyyntö sisältää varsinaiset hankintaa koskevat tiedot

Tarjoaja on valittava tarjouksen jättäneiden joukosta.	<ul style="list-style-type: none"> • hankintayksikkö voi käyttää hankintaan soveltuvia kohtuullisia määräaikoja
--	--

2. Rajoitettu menettely (hankintalaki 33 §)

Kuvaus	Menettelyn joustavoittamistapoja
<p>Hankintamenettely, jossa hankintayksikkö julkaisee hankinnasta hankintailmoituksen ja johon kaikki halukkaat toimittajat voivat pyytää saada osallistua.</p> <p>Osallistumishakemusten jättäneiden ehdokkaiden joukosta valitaan ne, joille lähetetään tarjouspyyntö. Ainoastaan hankintayksikön valitsemat ehdokkaat voivat tehdä tarjouksen.</p> <p>Osallistujien määrän rajoittamiseen käytetään hankintailmoituksessa ilmoitettuja soveltuvuusvaatimuksia ja arviointiperusteita.</p> <p>Ehdokkaita kutsutaan vähintään 3 kpl.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • hankintayksikkö voi määrittää hankintailmoituksessa, kuinka monta tarjoajaa kutsutaan osallistumaan menettelyyn. Ilmoitettu määrä on kutsuttava, jollei soveltuvia ehdokkaita ole vähemmän • hankintayksikkö voi käyttää hankintaan soveltuvia kohtuullisia määräaikoja • tarjouspyyntö voidaan julkaista vasta tarjoajien valinnan jälkeen

3. Neuvottelumenettely (hankintalaki 34 §)

Edellytykset	
<p>Hankintayksikkö voi valita neuvottelumenettelyn hankinnassa jos:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ei olemassa olevia ratkaisuja 2) edellyttää suunnittelua tai innovatiivisia ratkaisuja 3) erityisistä syistä tai niihin liittyvien riskien vuoksi ei voida tehdä hankintasopimusta ilman edeltäviä neuvotteluita 4) kohteen riittävän tarkka kuvaus edellyttää neuvotteluja 	
Kuvaus	Menettelyn joustavoittamistapoja
<p>Hankintamenettely, jossa hankintayksikkö julkaisee hankinnasta hankintailmoituksen ja johon kaikki halukkaat toimittajat voivat pyytää saada osallistua.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • hankintayksikkö voi määrittää hankintailmoituksessa, kuinka monta tarjoajaa kutsutaan osallistumaan menettelyyn. Ilmoitettu määrä on kutsuttava, jollei soveliaita ehdokkaita ole vähemmän

<p>Osallistumishakemuksen jättäneiden ehdokkaiden joukosta valitaan ne, jotka kutsutaan neuvottelumenettelyyn.</p> <p>Ainoastaan hankintayksikön valitsemat ehdokkaat kutsutaan neuvotteluun.</p> <p>Osallistujien määrän rajoittamiseen käytetään hankintailmoituksessa ilmoitettuja soveltuvuusvaatimuksia ja arviointiperusteita.</p> <p>Ehdokkaita kutsutaan vähintään 3 kpl.</p> <p>Hankintayksikkö voi neuvotella kaikista hankinnan ehdoista valitsemiensa tarjoajien kanssa.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • hankintayksikkö voi käyttää hankintaan soveltuvia kohtuullisia määräaikoja • tarjouspyyntö voidaan julkaista vasta tarjoajien valinnan jälkeen • hankintayksikkö voi neuvotella kaikista hankinnan ehdoista menettelyyn valitsemiensa tarjoajien kanssa • hankintayksikkö voi ilmoittaa, että vertailu voidaan tarvittaessa tehdä jo alustavien (sitovien) tarjousten perusteella ilman neuvottelua • neuvottelumenettelyä voi käyttää eri ratkaisuvaihtoehtojen selvittämiseen EU-kilpailullisen neuvottelumenettelyn tavoin tai parhaan tarjouksen selvittämiseen tavallisen EU-neuvottelumenettelyn tavoin
--	---

4. Kilpailullinen Neuvottelumenettely (hankintalaki 36-37 §)

Kuvaus

Kilpailullisella neuvottelumenettelyllä pyritään tarkentamaan tarjouspyyntöä tarjoajien kanssa käytävillä neuvotteluilla niin, että se parhaiten vastaisi ostajan tarpeita markkinoilla olevan tarjonnan puitteissa. Menettelyn käyttö edellyttää lain mukaista perustetta ja hankintayksikön on aina perusteltava menettelyn käyttö.

Kilpailullisella neuvottelumenettelyllä tarkoitetaan sellaista hankintamenettelyä, jossa hankintayksikkö vaiheittain neuvottelee menettelyyn hyväksytyjen ehdokkaiden kanssa löytääkseen yhden tai usean ratkaisun, joka vastaa sen tarpeita. Tämän ratkaisun perusteella menettelyyn valittuja ehdokkaita pyydetään tekemään tarjous. Kilpailullisesta neuvottelumenettelystä julkaistaan ilmoitus, johon kaikki toimittajat voivat pyytää saada osallistua. Kilpailullista neuvottelumenettelyä koskevia hankintalain säännöksiä sovelletaan sekä EU-kynnysarvot ylittäviin että kansallisiin hankintoihin.

5. Dynaaminen hankintajärjestelmä (hankintalaki 52-59 §)

Kuvaus

Dynaamisella hankintajärjestelmällä (Dynamic Purchasing System – **DPS**) tarkoitetaan täysin sähköistä hankintamenettelyä tavanomaisille ja markkinoilla yleisesti saatavilla oleville

hankinnoille. Hankintamenettely on kestopnsa ajan avoin kaikille soveltuvuusehdot täyttävälle toimittajille. Ehdot täyttävien, mukaan pääsevien toimittajien määrää ei saa rajoittaa.

DPS:n sisällä kilpailutetusta hankinnasta tehdään normaaliin tapaan hankintapäätös, ja tästä päätöksestä on mahdollista tehdä hankinta-oikaisuvaatimus sekä valitus markkinaoikeuteen.

Erikoisuutena dynaamisessa hankintajärjestelmässä on odotusajan noudattamisen vapaaehtoisuus; hankintayksikkö voi noudattaa 10 päivän odotusaikaa tai olla sitä noudattamatta. Odotusajan noudattamatta jättäminen pidentää muutoksenhaku-aikaa 30 päivään. Lisäksi toimijan hyväksymisessä dynaamiseen hankintajärjestelmään on erona pääsääntöön se, että hyväksymispäätöstä ei voida saattaa markkinaoikeuden käsiteltäväksi, jollei markkinaoikeus myönnä asiassa valituslupaa. Valituslupa voidaan myöntää esimerkiksi silloin, jos toimijan pääsy järjestelmään on toistuvasti evätty.

5.2 HANKINTOJEN ILMOITUSMENETTELY

Julkisissa hankinnoissa kilpailun toteutumiseksi on tärkeää, että yritykset saavat riittävästi ja tasapuolisesti tietoja alkavista ja meneillään olevista tarjouskilpailuista. Näin taataan aito kilpailu ja mahdollisuus tehdä hankinnat taloudellisesti. Hankintayksiköllä itsellään ei aina ole tietoa kaikista mahdollisista tarjoajista.

Hankintailmoitus

Avoimessa menettelyssä hankintailmoitus toimii pyyntönä lähettää tarjous ilmoituksessa ja muissa hankinta-asiakirjoissa määritellyllä tavalla. Rajoitetussa menettelyssä, neuvottelumenettelyssä, kilpailullisessa neuvottelumenettelyssä ja innovaatiokumppanuudessa hankintailmoitus toimii pyyntönä lähettää osallistumishakemus ilmoituksessa ja muissa hankinta-asiakirjoissa määritellyllä tavalla.

Ilmoitusmenettelyn laiminlyönti on muotovirhe, joka pahimmillaan voi johtaa hankintapäätöksen kumoamiseen markkinaoikeudessa. Lisäksi on muistettava, että hankintailmoituksen sisältö ratkaisee, jos hankintailmoitus ja tarjouspyyntö eroavat toisistaan. Ilmoituksen tekijä vastaa ilmoituksen sisällöstä. Kansallinen hankintailmoitus on julkaistava osoitteessa www.hankintailmoitukset.fi.

Kansallisen hankintailmoituksen pakolliset tiedot

- Hankintayksikön virallinen nimi ja yhteystiedot
- Hankintayksikön luonne
- Hankintayksikön hankinnalle antama nimi ja hankinnan kuvaus ja hankinnan sisältöä koskeva(t) CPV-koodi(t)
- Hintahaarukka tai ennakoitu arvo ilman arvonlisäveroa taikka tieto siitä, onko hankinnan ennakoitu arvo vähintään 25 §:ssä tarkoitetun kansallisen kynnysarvon suuruinen
- Hankintalaji Hankintamenettelyn kuvaus Kokonaistaloudellisen edullisuuden peruste
- Tieto siitä, hyväksytäänkö osatarjoukset tai vaihtoehdotiset tarjoukset

- Tieto siitä, varataanko hankinta työkeskuksille tai vastaaville toimittajille taikka toteutettavaksi työohjelmien yhteydessä
- Hankinnan kokoon ja laatuun nähden kohtuullinen määräaika, johon mennessä tarjoukset tai osallistumishakemukset on viimeistään toimitettava hankintayksikölle
- Jos hankinnassa käytetään soveltuvuusvaatimuksia, on hankintailmoituksessa ilmoitettava vaatimusten asettamisesta ja siitä, mistä tiedot soveltuvuusvaatimuksista on ja niiden todentamista koskevista asiakirjoista on saatavilla
- Tieto siitä, rajoitetaanko ehdokkaiden määrää
- Tieto siitä, jos hankintailmoituksessa mainittuja tietoja voidaan täydentää muualta saatavissa olevilla tiedoilla

5.3 KANSALLISEN HANKINNAN TARJOUSPYYNTÖ

Tarjouspyyntö on tehtävä kirjallisesti. Tarjouspyynnössä selvitetään kaikki ne tiedot, joilla on merkitystä hankinnassa ja joiden perusteella voidaan saada vertailukelpoisia tarjouksia.

5.3.1 Esimerkkejä tarjouspyynnön keskeisistä tiedoista:

- hankintayksikön nimi, yhteystiedot sekä yhteyshenkilön tiedot
- hankintamenettelyn kuvaus
- hankinnan kohteen määrittely ja tavaraa, palvelua tai urakkaa koskevat tekniset, laatu- ja muut vaatimukset riittävän yksinkertaisesti sekä tiedot hankittavista määristä ja yksiköistä, tarvittaessa erillisellä liitteellä
- vaatimus huolto- ja käyttöohjeista sekä koulutuksesta, joiden tulee sisältyä tarjoukseen
- hintojen antamista varten hintalomake
- tarjoajien soveltuvuutta koskevat vaatimukset ja käytettävät poissulkemisperusteet ja niitä koskevat selvitykset ns. tarjouslomakkeella. Tarjoajilta kannattaa pyytää vakuutus soveltuvuusvaatimusten täyttämistä
- kokonaistaloudellisen edullisuuden peruste: halvin hinta, kustannuksiltaan edullisin tai hinta-laatusuhteeltaan paras
- mahdolliset vertailuperusteet ja niitä koskevat selvitykset kuten esimerkiksi EU-hankinnoissa
- tarvittavat toimitusaikaa, toimitusehtoa, maksuehtoa sekä laskujen käsittelyä koskevat tiedot
- tarjousten muotoa koskevat tiedot
- sopimusehtoja koskevat tiedot (JYSE, JIT 2015, YSE 1998, KSE, Sopimusluonnos)
- tarjousten jättöaika (päivämäärä, kellonaika)
- tarjousten toimitusosoite
- tarjousten voimassaoloaika
- sopimukseen sovellettava laki (noudatetaan Suomen lakia)
- erimielisyyksien käsittelypaikka. Yleisen alioikeuden nimi (Salon käräjäoikeus)
- muut tiedot, joilla voi olla merkitystä hankinnassa

5.3.2 Soveltuvuusvaatimukset ja poissulkuperusteet

Tarjouspyynnössä tulee myös mainita mahdollisista soveltuvuusvaatimuksista ja poissulkuperusteista.

Hankintalain 80 §:ssä säädetään **pakollisista poissulkemisperusteista**, jotka liittyvät valitun tarjoajan taustan selvittämiseen, tiettyjen rikosnimikkeitten osalta. Selvittäminen on **velvoitteena vain EU-kynnysarvot ylittävissä ja erityisalojen hankintalain kynnysarvot ylittävissä** hankinnoissa. Kun mahdollista on pakollisia poissulkemisperusteita syytä välttää, niitä koskevan rikosrekisteriotteen selvittämismääräyksen takia. Intranetin [ohje rikosrekisteriotteen selvittämisestä](#)

Rikosrekisteriotteiden selvittämisen velvoitteen laajuus: (Hankintalain 88 §:n 1 momentti ja erityisalojen hankintalain 86 §:n 1 momentti)

- vain hankintalaeissa mainitut rikosnimikkeet;
- vain lainvoimaiset tuomiot (Oikeusrekisterikeskukselta saatavaan otteeseen merkitään luonnollisten henkilöiden osalta vain lainvoimaiset tuomiot, mutta yhteisösakko-otteelle merkitään myös tuomiot, jotka eivät ole saaneet lainvoimaa);
- vain rikokset, joita koskevasta tuomiosta on alle viisi vuotta;
- vain tuomiot, jotka näkyvät rikosrekisteristä eli
- luonnollisten henkilöiden vankeusrangaistukset ja
- oikeushenkilöiden yhteisösakkotuomiot (pois lukien hankintalain 80 §:n 2 momentin rikosnimikkeet).

Hankintalain 81 §:ssä säädetään niin sanotuista **harkinnanvaraisista poissulkemisperusteista**. Hankintayksiköllä on mahdollisuus sulkea pois tarjouskilpailusta sellainen toimittaja, jonka toimituskyky on heikentynyt tai jota ei muutoin voida pitää luotettavana. Hankintayksikkö voi näin vähentää toimittajan heikosta taloudellisesta asemasta johtuvia taloudellisia tai muita riskejä, jotka liittyvät hankinnan toteuttamiseen. Poissulkemisperusteisiin tulee viitata hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä, mikäli niitä käytetään.

Tarjoajalle voidaan tarvittaessa asettaa myös **soveltuvuusvaatimuksia**, koskien esim:

- tarjoajan rekisteröitymistä
- taloudellista tilannetta (esim. luottoluokitus, liikevaihto)
- teknistä suorituskykyä
- ammatillista pätevyyttä (esim. kokemus aiemmista vastaavista hankinnoista)

Kansallisissa hankinnoissa voidaan käyttää EU-hankintojen pakollisia ja harkinnanvaraisia poissulkemisperusteita. Toisin kuin EU-hankinnoissa, kansallisissa hankinnoissa ei ole velvollisuutta käyttää yhteistä eurooppalaista hankinta-asiakirjaa eli ns. ESPD-lomaketta.

Jos tarjoajaa koskee jokin poissulkemisperuste, on tarjoajalla mahdollisuus ilmoittaa ns. korjaavista toimenpiteistä, joihin tarjoaja on ryhtynyt poistaakseen poissulkuperusteen olemassaolosta aiheutuvia vaikutuksia.

5.3.3 Muuta tarjouspyynnössä huomioitavaa, [ks. lisää](#)

Tarjouspyynnön täsmentäminen

Hankintayksikkö voi tarvittaessa tarkentaa omaa tarjouspyyntöään muuttamatta kuitenkaan hankinnan kohdetta tai tarjouspyynnön ehtoja olennaisilta osin. Tarjouspyyntöä voidaan tarkentaa, jos havaitaan, että alkuperäiset vaatimukset on asetettu liian korkealle tai muutoin virheellisesti tai tarjouspyyntö on muutoin epäselvä. Jos hankinnan kohde ja sisältö muutosten seurauksena muuttuvat olennaisesti toiseksi, tulee hankinta keskeyttää ja käynnistää uudella hankintailmoituksella.

Tarjousten jättö

Tarjousten jättämisen vähimmäismääräajoista säädetään EU:n hankintarajan ylittävien hankintojen osalta HankL § 56. Kansallisen hankintarajan ylittävien hankintojen sekä pienhankintojen osalta hankintayksikkö määrittää itse hankinnan määräajat, mutta niiden on oltava kohtuulliset, ottaen huomioon hankinnan luonne, koko ja tarjouksen laatimiseen kuluva aika.

Tarjousten vastaanotto

Kaikkia tehtyjä tarjouksia ja niitä jättäneitä tarjoajia on kohdeltava tasapuolisesti ja luottamuksellisesti. Viranhaltijan esteellisyyttä tehdä hankintapäätöksiä ja sopimuksia sekä käsitellä tarjouksia on selostettu hankintaohjeessa. Tarjoukset on käsiteltävä niin hyvissä ajoin, että hankintapäätös voidaan toimittaa tarjoajille tarjouksen voimassaoloaikana.

Tarjoukset avataan tarjousajan päätyttyä. Tarjousten avaustilaisuus ei ole pääsääntöisesti julkinen.

Tarjoukset käsitellään Cludia-kilpailutusjärjestelmässä, jolloin tarjousten avaamisprosessi etenee järjestelmän toimintamallin mukaan: Tarjousten avaaminen ennen tarjousten jättöajan päättymistä ei ole teknisesti mahdollista, ja kaikki tarjousasiakirjat tallentuvat automaattisesti järjestelmään.

Tarjousten täsmentäminen

Hankintayksikkö voi pyytää tarjoajia toimittamaan, lisäämään, selventämään tai täydentämään puutteellisia tai virheellisiä tietoja ja asiakirjoja. Hankintayksiköllä on oikeus, mutta ei velvollisuutta pyytää täsmennyksiä. Sellaisia muutoksia ei saa tehdä, joilla on olennainen vaikutus tarjoajien asemaan. Täsmentämisessä tarjoajia on kohdeltava tasapuolisesti ja annettava kaikille tarjoajille samanlaiset mahdollisuudet täsmentämiseen. Jos virhe tai tulkinnanvaraisuus hankinta-asiakirjoissa johtuu hankintayksiköstä, se tulee korjata ja ilmoittaa siitä tarjoajille sekä pyytää tarvittavat täsmennykset sen perusteella. Näitä seikkoja on käsitelty hankintalain hallituksen esityksen perusteluissa.

Esimerkkejä hyväksyttävästä täsmentämisestä:

- Tarjousta voi pyytää täydentämään puuttuvan allekirjoituksen/ valtakirjan tai tarjouksen voimassaoloajan osalta.
- Tarjousta voi pyytää korjaamaan virheellisen valuuttatiedon tai hinnan suuruusluokkaa koskevan selkeän pilkkuvirheen osalta.

- Tarjousta voi pyytää täydentämään yksittäisen puuttuvan hintatiedon osalta, jonka merkitys on hintavertailussa pieni tai jota ei käytetä siinä.
- Maksuehto (ei saa olennaisesti poiketa pyydetyistä)
- Puuttuva liite, jota ei käytetä vertailussa.
- Referenssiä koskevan lisätiedon pyytäminen.

Esimerkkejä ei hyväksyttävästä täsmentämisestä:

Muutokset, jotka olennaisesti vaikuttavat ehdokkaan tai tarjoajan asemaan tarjousten vertailussa, esim.

- Tarjouspyynnön vastaisen tuotteen vaihto.
- Tarjousten vertailussa merkityksellisen hintatiedon tai puuttuvan laatutiedon toimittaminen.
- Olennaisen puuttuvan asiakirjan toimittaminen.
- Selkeän ja tietoisin hinnoitteluun tai sopimusehtoihin liittyvän varauman poisto.
- Ei-hyväksyttävän referenssin vaihtaminen.

Soveltuvuuden arviointi

Käytettäessä EU-hankintojen pakollisia poissulkemisperusteita (hankintalaki 80§) ei ole välttämätöntä, että niistä on etukäteen mainittu hankintailmoituksessa. Hankintalain 81§ mukaisten harkinnanvaraisten poissulkuperusteiden käytöstä sen sijaan on mainittava hankintailmoituksessa. Tällöin on arvioitava tarjousten soveltuvuus. Jos tarjoajaa koskee jokin harkinnanvarainen poissulkuperuste, on tarjoajalla mahdollisuus ilmoittaa ns. korjaavista toimenpiteistä, joihin tarjoaja on ryhtynyt poistaakseen poissulkuperusteen olemassaolosta aiheutuvia vaikutuksia.

Mikäli hankintayksikkö on asettanut toimittajien soveltuvuuteen liittyviä vähimmäisvaatimuksia, on niiden täytyminen arvioitava ennen tarjousten vertailua. Ne ehdokkaat ja tarjoajat, jotka eivät täytä hankintayksikön asettamia vähimmäisvaatimuksia, on suljettava pois tarjouskilpailusta.

Tarjousten vertailu

Tarjousten vertailuun otetaan mukaan vain soveltuviksi todettujen tarjoajien tarjoukset, jotka ovat tarjouspyynnön mukaisia sekä muodollisesti että sisällöllisesti. Tarjousten vertailussa tarjouksista on valittava kokonaistaloudellisesti edullisin tarjous eli se, joka on hinnaltaan halvin, kustannuksiltaan edullisin tai hinta-laatusuhteeltaan paras käyttäen ainoastaan tarjouspyynnössä ilmoitettuja vertailuperusteita.

5.3.4 Kokonaistaloudellisen edullisuuden peruste ja vertailuperusteet

Vastaanotettuja tarjouksia vertaillaan aina niiden kokonaisedullisuuden perusteella. Kokonaistaloudellisuutta voidaan arvioida eri perustein. **Hankintailmoituksessa on ilmoitettava mihin seikkoihin kokonaistaloudellisen edullisuuden arvioiminen pohjautuu:**

- hinnaltaan halvin,
- kustannuksiltaan edullisin

- hinta-laatusuhteeltaan paras

Samalla on ilmoitettava myös tarkemmat vertailuperusteet ja niiden keskinäinen painotus. Vertailuperusteiden tulee liittyä hankinnan kohteeseen ja mahdollistaa tarjousten puolueeton arviointi.

Halvin hinta

Halvimman hinnan käyttöä tarjousten vertailun perusteena on syytä välttää muissa kuin tavarahankinnoissa ja hankintayksikön on aina varmistuttava, että laatutekijät tulevat riittävästi huomioitua.

Jos hankintayksikkö käyttää **erityisten palveluiden tai sote-hankinnassa** kokonaisedullisuuden arvioinnissa ainoastaan halvinta hintaa, on tämä menettely erikseen **perusteltava** hankinta-asiakirjoissa.

Kustannuksiltaan edullisin

= elinkaarikustannuksiltaan edullisin

Elinkaarikustannuksiin lasketaan kaikki tuotteen elinkaaren aikana aiheutuvat kustannukset

Hankinta

- Hankintahinta
- Toimitus
- Asennus
- Verot/tuet

Käytöstä poisto

- Purkukustannukset
- Jäte- / kierrätyskustannukset tai
- jälleenmyyntimyyntihinta

Käyttö

- Energia/sähkö-, vesikulut
- Huoltokustannukset
- Varaosat

Hinta-laatusuhde

Hinta-laatusuhdetta perusteena käytettäessä, on myös ilmoitettava mistä tekijöistä hintalaatusuhde muodostuu sekä tekijöiden suhteellinen painotus yksilöitävä. Painotus voidaan ilmaista myös ilmoittamalla kohtuullinen vaihteluväli, jonka puitteissa tiettyä ominaisuutta painotetaan vertailussa. Jos vertailuperusteiden suhteellista painotusta ei objektiivisesta syystä voida määrittellä, vertailuperusteet on ilmoitettava alenevassa tärkeysjärjestyksessä.

Hankintayksiköllä on laaja päättävä valta millaisia hinta-laatusuhteen vertailuperusteita se käyttää. Vertailuperusteet voivat liittyä tuotteen tai palvelun laatuun, ympäristöasioihin (ks liite I) tai yhtä hyvin innovatiivisuuteen. Laatuun liittyviä perusteita voivat olla esimerkiksi:

- tekniset ansiot
- esteettiset ja toiminnalliset ominaisuudet
- esteettömyys
- kaikkien käyttäjien vaatimukset täyttävä suunnittelu
- käyttökustannukset
- kustannustehokkuus
- myynnin jälkeinen palvelu ja tekninen tuki
- huolto ja toimituspäivä tai toimitus- tai toteutusaika
- muut toimitusehdot

Hankintayksikkö voi esittää hinta-laatusuhteen kustannustekijät myös kiinteän hinnan tai kustannusten muodossa, jolloin tarjoajat kilpailevat ainoastaan laatuun liittyvillä perusteilla. Hankintayksikön tulee tällaisessa käänteisessä kilpailutuksessa kiinnittää erityistä huomiota hinnan asettamiseen saadakseen sellaisia tarjouksia, jotka vastaavat sen tarpeita myös laadullisesti

5.4 KANSALLINEN SUORAHANKINTA JA SEN PERUSTEET

Suorahankinta on hankintamenettely, jossa hankintayksikkö julkaisematta hankintailmoitusta neuvottelee kaikista hankintasopimuksen ehdoista yhden tai useamman toimittajan kanssa.

Suorahankintaperusteet:

- avoimessa tai rajoitetussa menettelyssä ei saatu lainkaan tarjouksia/osallistumishakemuksia tai soveltuvia sellaisia; alkuperäisiä tarjouspyynnön ehtoja ei olennaisesti muuteta
- teknisestä tai yksinoikeuden suojaamiseen liittyvästä syystä vain tietty toimittaja voi toteuttaa hankinnan eikä järkeviä vaihtoehtoja tai korvaavia ratkaisuja eikä hankintaehdoita ole; hankintaehdot ei ole keinotekoisesti kavennettu
- ainutkertaisen taideteoksen tai taiteellisen esityksen luominen tai hankkiminen
- ehdottoman välttämätön hankinta, määräaikoja ei voida noudattaa hankintayksiköstä riippumattomasta, ennalta arvaamattomasta syystä aiheutuneen äärimmäisen kiireen vuoksi
- hankittava tavara valmistetaan vain tutkimusta, kokeilua, tuotekehitystä tai tieteellistä tarkoitusta varten eikä kysymys ole massatuotannosta
- perushyödykemerkkinoilla noteeratut ja sieltä hankittavat tavarat (esimerkiksi polttoaineiden hankkiminen raaka-ainepörssistä)
- tavarat erityisen edullisesti liiketoimintaansa lopettavalta toimittajalta, pesänhoitajalta tai selvittäjältä maksukyvyttömyysmenettelyssä, akordissa tms.
- palveluhankinta suunnittelukilpailun perusteella suunnittelukilpailun voittajalta
- Suorahankinnat lisätilauksissa
 - alkuperäiseltä toimittajalta tavaranhankinta, jos aikaisemman laitteiston osittainen korvaus/laajennus ja yhteensopimattomuuden tai suhteettomien teknisten

vaikeuksien takia ei voi vaihtaa toimittajaa, uusien sopimusten voimassaolo yhteensä alkuperäisen kanssa max. 3 vuotta

- aiempaa rakennusurakkaa/palvelua koskeva uusinta, jos suora hankinnasta ilmoitettu aikaisemman hankinnan ilmoituksessa ja arvo huomioitu kilpailutetun hankinnan arvossa (optio), max. 3 vuoden kuluessa alkuperäisen sopimuksen tekemisestä

Kansallisista suorahankinnoista voi tehdä vapaaehtoisen suorahankintailmoituksen hankintapäätöksen jälkeen ennen sopimuksen tekemistä.

Suorahankintailmoituksessa ilmoitettavat tiedot:

- hankintayksikön virallinen nimi ja yhteystiedot
- hankintayksikön luonne
- hankintayksikön hankinnalle antama nimi ja hankinnan kuvaus
- hintahaarukka tai ennakoitu arvo ilman arvonlisäveroa taikka tieto siitä, ennakoitu arvo vähintään kansallisen hankinnan kynnyksarvon suuruinen
- hankintalaji
- sopimuskumppanin nimi ja yhteystiedot
- perustelut suorahankinnalle

Jos suorahankintailmoitus tehdään, voidaan suorahankintasopimus tehdä aikaisintaan 14 päivän kuluttua ilmoituksen julkaisemisesta osoitteessa www.hankintailmoitukset.fi. Jos ilmoitus on tehty ja hankinnalle on hankintalain mukainen suorahankintaperuste, ei valvontaviranomainen pääsääntöisesti voi puuttua tehtyyn suorahankintaan. Jos ilmoitusta ei ole tehty, valitusaika on 6 kk hankintasopimuksen tekemisestä. Kilpailu- ja kuluttajavirasto voi tällöin myös kieltää sopimuksen täytäntöönpanon, jos sitä ei ole vielä tehty.

6 PIENHANKINNAN SUORITTAMINEN

Pienhankintoja ovat kansalliset kynnysarvot alittavat hankinnat, jotka ovat arvoltaan alle kansallisen kynnysrajan 60 000€. Tasan kansallisen kynnysarvon suuruinen hankinta tulkitaan kansallisen kynnysarvon ylittäväksi hankinnaksi. Jos hankinnan arvioitu arvo on lähellä hankintalain mukaista kansallisen hankinnan alarajaa (60 000€) on syytä noudattaa hankintalain mukaista menettelyä.

Pienhankinnoissa on huomioitava hyvän hallinnon periaatteet, muusta lainsäädännöstä tulevat velvoitteet, tämä hankintaohje sekä pyrittävä huomioimaan hankinnan kokoon ja laajuuteen nähden riittävä avoimuus ja syrjimättömyys.

Pienhankinnoissa ei ole säädeltyjä hankintamenettelyjä. Hankintamenettelyn valinta on siten hankintayksiköiden harkinnassa. Pienhankinnoissa on kuitenkin yleensä perusteltua noudattaa vastaavan kaltaisia hankintamenettelyjä, kuin arvoltaan suuremmissa hankinnoissa, kuitenkin huomattavasti kevyemmin sovellettuna. Velvollisuutta hankintailmoituksen julkaisemiseen ei ole. Hankinta voidaan jättää kilpailuttamatta vain hankintaohjeen määrittelemissä tapauksissa.

Hankinnan kilpailuttaminen on pääsääntö myös pienhankinnoissa, kun hankinnan arvo ylittää 6 000 euroa. Tarjouskilpailu voidaan kuitenkin toteuttaa hyvin kevyesti, kunhan huomioidaan riittävä avoimuus ja syrjimättömyys. Pelkistetyimmillään riittää, että on dokumentoidusti pyydetty tarjouksia vähintään kolmelta eri toimijalta, joiden voidaan olettaa olevan kykeneviä jättämään tarjous.

Pelkistetyn tarjouspyynnön dokumentti voi olla kirjallinen tarjouspyyntö, tavallinen hankintailmoitus tai vähintäänkin sähköposti. Huolimatta tavasta jättää tarjouspyyntö, tulee siitä käydä selkeästi ilmi hankinnan kohde sekä tarjousten vertailuperusteet: halvin hinta, kokonaiskustannukset tai hinta-laatusuhde. Hinta-laatusuhdetta käytettäessä, on yksilöitävä laatutekijät ja niiden painoarvo vertailussa.

6.1 MERKITYKSELTÄÄN VÄHÄISET PIENHANKINNAT

Merkitykseltään vähäisiä pienhankintoja voidaan tehdä suoraan yhdeltä tai useammalta toimittajalta, ilman kilpailutusta. Pienhankinnan suorahankinta eroaa kansallisen hankintarajan ylittävistä suorahankinnoista siten, että se ei kuulu hankintalainsäädännön piiriin. Myös näissä hankinnoissa hankintayksikön tulee varmistua markkinoilla vallitsevasta hintatasosta.

Vähäisen hankinnan suuruutta ei ole laissa määritelty. Someron kaupungilla tavarahankintaa voidaan pitää lähtökohtaisesti vähäisenä, jos se **on alle 6 000 euron suuruinen**.

Yksittäisissä sosiaali-, terveys- ja koulutuspalveluiden hankinnoissa hankinta voidaan suorittaa tarvittaessa ilman tarjouskilpailua, jos kilpailuttaminen ei ole tarkoituksenmukaista. Muiden kuin sote- ja koulutuspalveluiden osalta alle 6 000 euron suuruisia palveluhankintoja voidaan pitää sellaisina, joissa kilpailuttaminen ei ole yleensä tarkoituksenmukaista.

Vähäisen merkityksen lisäksi muita perusteita pienhankinnan suorittamiseksi suorahankintana ovat:

- hankinnalla on hankintayksiköstä riippumaton ennalta arvaamaton kiire
- tarjouskilpailun kustannukset ylittävät kilpailuttamisesta saatavan hyödyn

- Näin voi olla esimerkiksi, jos hankintaa edeltävä tai valmisteleva työ on tehty tietyn kumppanin kanssa, jonka vaihtamista aiheutuvat suorat ja välilliset kustannukset ovat yli kilpailuttamisella mahdollisesti saatavan hyödyn.
- hankinnasta on puitesopimus
- vastaavaa tuotetta on hankittu lähiaikoina ja hintataso on selvillä
- hankinta on ns. lisätilaus; tekniset hankinnat (yhteensopivuus), aiemmin kilpailutettujen rakennusurakoiden/palveluiden optiolla tehtävät hankinnat
- muita kysymyksen tulevia toimittajia ei ole tiedossa
- kaupunkistrategian linjauksen tai muun aiemman periaatelinjauksen mukaiset perusteet.

Pienhankinnan suora hankinnan syy perustellaan hankintapäätökseen, hankintayksikölle jäävään tilauskappaleeseen, tietojärjestelmään tai muistioon.

6.2 PIENHANKINNAN TARJOUSKILPAILU

Jos ei ole olemassa puitesopimusta (tai DPS:ää), jota voidaan käyttää hankinnan toteuttamisessa tai jos hankintaan ei sovellu mikään suora hankintaperusteista, kannattaa ensin selvittää markkinatarjontaa ja -tilannetta esim. internetin välityksellä tai tehdä alustavia tuote- ja hintatiedusteluja sähköpostitse mahdollisilta tarjoajilta. Kun hankintaan liittyen on olemassa riittävä ymmärrys hankinnan kohteesta ja tieto markkinoista, valitaan hankintamenettely:

- Avoin menettely
 - Avoimessa menettelyssä hankinnasta ilmoitetaan julkisesti hankintayksikön parhaaksi katsomalla tavalla. Ilmoituksen perusteella kaikilla halukkailla toimittajilla on mahdollisuus pyytää tarjouspyyntöasiakirjat ja tehdä tarjous. Hankintapäätös tehdään saatujen hyväksyttävien tarjousten perusteella. Avointa menettelyä käytetään erityisesti silloin, kun hankitaan selkeästi määriteltäviä tuotteita tai palveluita. Lisäksi yleensä edellytetään, että kysymyksessä on hankinta, joka on ratkaistavissa yksin hinnan perusteella.
- Rajoitettu menettely
 - Rajoitetussa menettelyssä tarjouksia pyydetään etukäteen määrättyltä joukolta toimittajia, jotka tarjousta pyydetessä arvioidaan luotettaviksi ja toimituskykyisiksi toteuttamaan aiottu hankinta. Mahdollisimman tasapuolisen kilpailutilanteen luomiseksi tarjouspyyntö lähetetään riittävän monelle yritykselle

Rajoitettua menettelyä käytetään erityisesti silloin, kun huomiota on kiinnitettävä ehdokkaiden soveltuvuuteen ja kun toimittajan valinta suoritetaan tarjousten kokonaistaloudellisen edullisuuden perusteella. Hankintapäätös tehdään saatujen hyväksyttävien tarjousten perusteella
- Muut menettelyt
 - Pienhankinnoissa on mahdollista luoda uusia hyviä hankintamenettelyjä. Hankintamenettelyn tulee olla kaikille tasapuolinen ja hyvin dokumentoitu. Sen tulee

mahdollistaa tarjousten tasapuolinen vertailu tarjouspyynnössä ilmoitettujen vertailuperusteiden pohjalta. Tarjouspyyntöön kuvataan käytetty hankintamenettely.

Tarjousmenettelynä on myös mahdollista käyttää kaikkia kansallisen ja EU-hankinnan hankintamenettelyjä.

Pelkistetyimmillään tarjouksia voi pyytää:

1	Pyydetään muutamalta eri tarjoajalta vastauksia tuote-, hinta- ja saatavuustiedusteluun esim. <u>sähköpostilla</u> (dokumentoituu) tai hyvin pienessä hankinnassa puhelimitse.
2	Pyydetään muutamalta tarjoajalta suunnatusti tarjouksia Cloudia-järjestelmää käyttäen.
3	Julkaistaan hankinnasta hankintailmoitus Cloudia -järjestelmässä ja kaupungin verkkosivuilla ilmoittaen, että hankinta on alle kansallisen kynnyksarvon ja liitetään hankintailmoitukseen tarjouspyyntö. Yksinkertaisessa hankinnassa voi pelkkä hankintailmoitus riittää.

Tarjouspyynnössä tai hintatiedustelussa hankintayksikkö määrittelee ja pyytää tarjoajia ilmoittamaan kaikki ne tiedot, joilla on merkitystä hankinnassa. Tarjouspyyntöön liitetään soveltuvat vakiosopimusehdot (JYSE Tavarat tai Palvelut 2014, JIT 2015 yleiset ehdot ja soveltuva erityisehto tai YSE 1998 -ehdot)

Tarjoajalle voidaan tarvittaessa asettaa soveltuvuusvaatimuksia, kuten esimerkiksi luottoluokitusta tai kokemusta aiemmista vastaavista hankinnoista koskevia vaatimuksia.

Halutun laadun voi huomioida monella eri tavalla:

- jos tarjoajalle asetettu laatuvaatimus ei täyty, tarjoaja voidaan sulkea pois kilpailusta
- jos hankinnan kohteelle määritelty laatuvaatimus ei täyty, tarjous hylätään
- tarjouksia voi vertailla halutuilla laatuksiteereillä, mitä laadukkaampi tuote sitä enemmän pisteitä

Ennalta määritellyn laatuksiteerin täyttävistä tulisi valita halvin vaihtoehto. Hankinnan hinnalle ja laadulle voidaan kilpailutusksiteereissä määrittää myös painoarvo (%) tai vähintäänkin tärkeysjärjestys.

Oleellista on laadun valvonta sopimuskaudella.

Tarjoukset tulee pyytää jättämään sovituksa määräajassa. Tarjousaika tulee pyrkiä antamaan riittävästi.

Tarjoukset liitteineen pyydetään toimittamaan **Cloudia-järjestelmään** tai jos tarjouspyyntö on lähetetty suoraan sähköpostitse, pyydetään myös tarjoukset toimittamaan määräaikaan mennessä ennalta ilmoitettuun sähköpostiosoitteeseen .

6.3 PIENHANKINNAN HANKINTAPÄÄTÖS [KS. 8.2.](#)

Pienhankinnoissa hankintapäätöksen tai muun tarjoajien asemaan vaikuttavan päätöksen liitteenä on asianosaisille toimitettava Hankintaoikaisuohjeet. Huomaa, että alle kansallisen kynnsarvon oleviin hankintapäätöksiin liitetään eri muutoksenhakuohjeet kuin kynnsarvot ylittäviin hankintoihin. Pienhankintoihin ei voi hakea muutosta markkinaoikeudesta, mutta hankintapäätökseen voi hakea oikaisua.

Kaikista pienhankinnoista voidaan tehdä hankintapäätös. Vähintäänkin kaikista yli 6 000 euron hankinnoista on tehtävä kirjallinen hankintapäätös. Myös ehdokkaiden valinnasta, hankinnan keskeyttämisestä ja mahdollisesta siirtymisestä pienhankinnan suorahankintaan sekä muista tarjoajien ja ehdokkaiden asemaan vaikuttavista ratkaisuista tulee tehdä kirjallinen perusteltu päätös.

Päätöksen perusteluissa tulee:

- ilmetä (hankinnan luonteesta ja käytetystä hankintamenettelystä riippuen) hankittava tavara, palvelu tai rakennustyö
- kuvata käytetty hankintamenettely,
- ilmetä moneltako yritykseltä tarjouksia on pyydetty ja ketkä ovat määräaikaan mennessä antaneet tarjouksen sekä mitkä tarjoukset ovat saapuneet myöhässä ja tämän vuoksi hylätään.
- käydä ilmi ilmi, miten tarjousten vertailu suoritettiin ja millä perusteella voittaja tuli valituksi.

Päätös lähetetään tiedoksi oikaisuvaatimusohjeineen kaikille tarjoajille.

Alle 6 000 euron hankinnat, joista ei ole tehty hankintapäätöstä, hyväksytään tietojärjestelmässä allekirjoittamalla tilaus tai tekemällä hankinta maksukortilla tai sähköpostilla. Näistäkin tulee säilyttää hankinnan ilmentävä dokumentti (kuitti, tilausvahvistus).

Jos hankinnasta tehdään erillinen sopimus, se voidaan allekirjoittaa hankintapäätöksen saatua lainvoiman.

7 TARJOUSTEN KÄSITTELY

Muistilista:

- tarjoukset käsitellään noudattaen tarjoajien tasapuolisen ja syrjimättömän kohtelun periaatetta
- tarjoukset merkitään vastaanotetuiksi niiden saavuttua. Ne otetaan käsittelyyn aina yhtä aikaa tarjousten jättöajan jälkeen. Tilaisuudesta laaditaan pöytäkirja.
- tarjouksista tarkistetaan, että tarjous on hankintailmoituksessa ja tarjouspyynnössä asetettujen vaatimusten mukainen, että tarjotut tuotteet ovat tarjouspyynnön vaatimusten mukaisia. Tarjouskilpailun voittaneen toimittajan osalta tarkistetaan soveltuvuusvaatimusten täyttyminen
- tarjoajia voidaan (hankintayksiköllä on oikeus, mutta ei velvollisuutta) pyytää tarvittaessa toimittamaan, lisäämään, selventämään tai täydentämään tarjouksissa olevia tietoja ja asiakirjoja. Sellaisia muutoksia ei saa tehdä, joilla on olennainen vaikutus tarjoajien asemaan vertailussa. Täsmentämisessä on tarjoajia kohdeltava tasapuolisesti ja annettava kaikille tarjoajille samanlaiset mahdollisuudet täsmentämiseen. Kaikilta tarjoajilta pyydetään kirjallisesti samalla tavalla täsmennykset. Jos virhe tai tulkinnanvaraisuus hankinta-asiakirjoissa johtuu hankintayksiköstä, se tulee korjata ja ilmoittaa siitä tarjoajille sekä pyytää tarvittavat täsmennykset sen perusteella.

Esimerkkejä hyväksyttävästä ja ei-hyväksyttävästä täsmentämisestä:

- Hyväksyttävä muotovirhe: täsmennys allekirjoituksen tai tarjouksen voimassaoloajan osalta
- Hyväksyttävä hinnoitteluvirhe: valuuttatieto tai hinnan suuruusluokkaa koskeva selkeä pilkkuvirhe
- Hyväksyttävä hinnoitteluvirhe: puuttuva yksittäinen hintatieto, jonka merkitys on hinnoitteluvertailussa pieni tai jota ei käytetä siinä
- Hyväksyttävät muut olennaiset virheet: maksuehto (ei saa olennaisesti poiketa pyydetyistä), puuttuva liite (ei käytetä vertailussa), referenssitieto (lisätieto)
- Ei-hyväksyttäviä ovat tiedot/muutokset, jotka olennaisesti vaikuttavat ehdokkaan tai tarjoajan asemaan tarjousten vertailussa:
 - tarjouspyynnön vastaisen tuotteen vaihto,
 - vertailussa merkityksellisen hintatiedon tai puuttuvan laatutiedon toimittaminen,
 - olennaisen puuttuvan asiakirjan toimittaminen,
 - selkeän ja tietoisin hinnoitteluun tai sopimusehtoihin liittyvän varauman poistaminen, ei-hyväksyttävän referenssin vaihtaminen
- hankintailmoitusta, tarjouspyyntöä tai tarjousmenettelyn ehtoja vastaamattomat tarjoukset suljetaan ulos tarjouskilpailusta. Samoin tehdään, jos tarjoaja ei täytä

soveltuvuusvaatimuksia tai jota koskee joku poissulkuperuste. Tarjoajalla on oikeus esittää näyttöä luotettavuudestaan ja siitä, että on tehnyt korjaavia toimenpiteitä poistaakseen poissulkuperusteen vaikutuksia. Tarjoajan tai tarjouksen poissulusta tehdään erillinen poissulkupäätös, johon liitetään muutoksenhakuohjeet ja joka annetaan tiedoksi asianosaiselle

- tarjouksista on valittava kokonaistaloudellisesti edullisin tarjous, eli tarjous, joka on hinnaltaan halvin, kustannuksiltaan edullisin tai hinta-laatusuhteeltaan paras. Vertailussa saa käyttää ainoastaan tarjouspyynnössä ilmoitettuja vertailuperusteita
- tarjoukset ja hankinta-asiakirjat taltioidaan ja tarjousten käsittelytiedot kirjataan hankinta-aineistoon tai asianhallinta- tai muuhun tietojärjestelmään; tarjousten yhteenveto hintojen ja laatutietojen sekä niiden pohjalta tehtävän pisteytyksen perusteella.

8 HANKINTAPÄÄTÖS JA MUUTOKSENHAKU

8.1 HANKINTAVALTUUDET

Yleissääntönä hankinnan hyväksyy toimielin tai viranhaltija, jolla on **Someron hallintosäännön** mukainen oikeus hyväksyä hankinta. Hankintojen osalta päätösvaltuudet ovat toistaiseksi seuraavat:

Kaupunginhallitus ja lautakunnat	Päätää hankinnoista, jotka ylittävät viranhaltijoiden ratkaisuvallan rajat
Kaupunginjohtaja	Päätää hankinnoista harkintansa mukaan 60.000,00 euroon saakka
Toimialajohtaja	Päätää toimialansa hankinnoista harkintansa mukaan hankintalain tai erityisalojen hankintalain mukaiseen kynnyksarvoon saakka
Vastuualueen esimies	Päätää hankinnoista harkintansa mukaan 10.000,00 euroon saakka
Kehittämisasiantuntija (KHAL 18.02.2019)	Päätää elinkeinotoimen toimialan hankinnoista harkintansa mukaan 10.000,00 euroon saakka. Päätää elinkeinotoimessa toteutettavien kehittämisprojektien hankinnoista 10 000€ asti tai hyväksytyjen hankesuunnitelmien rajoissa.

8.2 PIENHANKINTOJEN HANKINTAPÄÄTÖS, TIEDOKSIANTO JA MUUTOKSENHAKU

Hankintapäätös on tehtävä tarjousmenettelyn ratkaisusta. Sen tekee toimivaltainen viranhaltija tai toimielin. Myös muista ehdokkaiden ja tarjoajien asemaan vaikuttavista ratkaisuista on tehtävä päätös. Hankintapäätöksessä hankintayksikkö ilmoittaa hankintamenettelyn lopputuloksen ja päätökseen vaikuttaneet olennaiset seikat, ehdokkaiden valintaperusteet ja niiden soveltamistapa sekä voittaneen tarjoajan nimen.

Hankintayksikön tekemä päätös perusteluineen, valitusosoitus ja oikaisuohje on annettava tiedoksi kirjallisesti. Päätös on toimitettava kaikille asianosaisille käyttäen saatua sähköistä yhteystietoa. Tiedoksiannon yhteydessä **hankintayksikön on merkittävä viestiinsä erikseen tieto viestin lähettämispäivästä**. Pelkkä järjestelmästä ilmenevä lähettämispäivämäärä ei riitä. Tiedoksiannosta lasketaan alkavaksi mahdollinen valitusaika.

Myös kaikista pienhankinnoista on mahdollista, ja avoimuuden kannalta kannustettavaa, tehdä viranhaltijan hankintapäätös. Mikäli hankinnan arvo ylittää 6 000 euroa on päätös yleensä välttämätön. Alle 6 000 euron hankinnat voidaan katsoa hyväksytyksi myös tietojärjestelmässä, allekirjoittamalla tilaus tai tekemällä hankinta maksukortilla tai sähköpostilla. Näistä jäävät tositteet, (tilausvahvistukset, kuitit ja muut dokumentit) tulee säilyttää. Kilpailutetusta pienhankinnasta tehty viranhaltijapäätös, on aina annettava tiedoksi kaikille tarjouksen jättäneille. Tällöin hankintapäätökseen liitetään oikaisuohje. Hankintaoikaisu voidaan tehdä, vaikka sopimus olisi jo allekirjoitettu.

Kilpailutetun hankinnan hankintapäätöksestä tai sen liitteestä on käytävä ilmi alla olevat tiedot sekä muut päätökseen olennaisesti vaikuttaneet seikat

- voittaneen tarjoajan nimi
- ehdokkaan, tarjoajan tai tarjouksen poissulkemisen perusteet
- keskeiset perusteet, joilla hyväksytyjen tarjousten vertailu on tehty
- tiedot vertailuperusteiden soveltamisesta sellaisella tarkkuudella, että tarjoajille käy ilmi oma sijoittuminen suhteessa tarjoajiin

Malli erilaisissa hyväksymistilanteissa:

<p>Arvoltaan vähäinen pienhankinnan suorahankinta, tilaus</p> <p>< 6 000,00 euroa</p>	<ul style="list-style-type: none"> • voidaan, mutta ei ole pakko, kilpailuttaa, vähintään selvitetään hintataso • ei ole välttämätöntä tehdä viranhaltijapäätöstä, jos se tehdään, niin siihen tulee liittää oikaisuohje • hankinnan päättää viranhaltija ratkaisuoikeuksiensa mukaisesti: <ul style="list-style-type: none"> ○ tekemällä viranhaltijapäätöksen ○ hyväksymällä tilauksen tietojärjestelmässä ○ allekirjoittamalla tilauksen ○ tekemällä hankinnan esim. maksukortilla tai sähköpostilla • suorahankinnan peruste (euroarvo) näkyy hankinnasta jäävässä dokumentissa, joten sitä ei tarvitse erikseen kirjata • suorahankintaa koskevaan tilaukseen ei liitetä koskaan oikaisuohjetta
--	---

<p><u>Vähäistä suurempaa pienhankinnan suoramankintaa koskeva päätös/ratkaisu tai muistio</u></p> <p>6 000,00 € <=></p>	<ul style="list-style-type: none"> • tehdään dokumentoidusti kattava hintavertailu tai kevennetty tarjouspyyntö. Vastaanotetut tarjoukset säilytetään. • Viranhaltijan hankintapäätös kohdassa 8.1 esitetyn, hallintosääntöön perustuvan taulukon mukaisen ratkaisuvallan puitteissa • mahdollisen suoramankinnan peruste kirjataan päätökseen • suoramankintaa koskevaan päätökseen/tilaukseen liitetään hankintaoikaisuohje
<p>Tarjouskilpailu ja hankintapäätös</p>	<ul style="list-style-type: none"> • mikäli hankinnasta on järjestetty tarjouskilpailu, hankinnasta tehdään hankintapäätös hallintosäännön mukaisin päätösvaltuuksin • hankintapäätökseen liitetään oikaisuohje ja päätös annetaan tiedoksi tarjoajille • tarjoajien määräaika hankintaoikaisulle 14 pv päätöksen tiedoksi saannista • hankintayksikkö voi itse ottaa hankintapäätöksen oikaistavakseen 90 pv:n kuluessa siitä, kun hankintapäätös on tehty. • hankintaoikaisu voidaan tehdä, vaikka tilaus olisi jo tehty • kansallisen kynnyksärajan alittavasta hankinnasta ei voi valittaa hankintalain perusteella markkinaoikeuteen
<p>Puitejärjestelyn kevennetty kilpailutus</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Puitejärjestelyn sisäisessä kevennyksessä kilpailutuksessa ei hankintalain mukaan edellytetä hankintapäätöstä, jos on kyse EU-kynnyksärajan alittavasta hankinnasta, joten sitä ei välttämättä tarvitse tehdä myöskään pienhankinnassa.
<p>DPS:ään perustuva hankinta</p>	<ul style="list-style-type: none"> • DPS:ään perustuvasta hankinnasta on tämän hetkisen tulkinnan mukaan tehtävä hankintapäätös ja siihen on liitettävä oikaisuohje.

	<ul style="list-style-type: none"> Erikoisuutena on odotusajan noudattamisen vapaaehtoisuus; hankintayksikkö voi noudattaa 10 päivän odotusaikaa tai olla sitä noudattamatta. Odotusajan noudattamatta jättäminen pidentää muutoksenhakuaikaa 30 päivään
--	---

8.3 KANSALLISTEN HANKINTOJEN HANKINTAPÄÄTÖS JA MUUTOKSENHAKU

8.3.1 Hankintapäätös

Kansallisesta hankinnassa on ehdokkaiden ja tarjoajien asemaan vaikuttavista ratkaisuksista sekä tarjousmenettelyn ratkaisuksista tehtävä kirjallinen hankintapäätös perusteluineen. Myös suora hankinnasta on tehtävä hankintapäätös (paitsi suora hankinnan lisätilaustapauksessa). Hankintapäätöstä ei tarvitse tehdä hankinnan väliaikaisesta järjestämisestä tai puitejärjestelyyn perustuvasta hankinnasta, joka tehdään ilman kilpailutusta tai puitejärjestelyyn perustuvassa kilpailuttamisessa, jos hankinnan arvo ei ylitä EU-kynnysarvoa.

Pienhankinnoissa hankintapäätöksen voi hakea muutosta hankintaoikaisun kautta ja kynnysrajat ylittävissä hankinnoissa

Hankintapäätöksen muistilista:

- hankintapäätöksestä tai sen liitteestä on käytävä ilmi alla olevat tiedot sekä päätökseen olennaisesti vaikuttaneet seikat
 - voittaneen tarjoajan nimi
 - ehdokkaan, tarjoajan tai tarjouksen poissulkemisen perusteet
 - keskeiset perusteet, joilla hyväksytyjen tarjousten vertailu on tehty
 - tiedot vertailuperusteiden soveltamisesta sellaisella tarkkuudella, että tarjoajille käy ilmi oma sijoittuminen suhteessa muihin tarjoajiin
- hankintapäätökseen on liitettävä
 - valitusosoitus eli ohjeet muutoksenhakua varten markkinaoikeudelle
 - oikaisuohje eli ohjeet hankintaoikaisua koskevan oikaisuvaatimuksen tekemisestä hankintayksikölle
- päätös perusteluineen ja muutoksenhakuohjeineen on annettava tiedoksi niille, joita asia koskee
- tiedoksianto tehdään ensisijaisesti sähköisesti käyttäen tarjoajan antamaa sähköpostiosoitetta
- tiedoksianto koskevaan viestiin on merkittävä tieto viestin lähettämispäivästä

8.3.2 Muutoksenhaku

HANKINTAOIKAISU

Hankintaoikaisulla on mahdollista korjata hankintamenettelyssä tapahtuneen virhe mahdollisimman nopeasti. Edellytyksenä hankintaoikaisun vaatimiselle on, että hankintayksikön päätös tai ratkaisu perustuu lain (hankinta- tai muun lain, kuten hallintolain) soveltamisessa tapahtuneeseen virheeseen tai että asiaan on tullut sellaista uutta tietoa, joka voi vaikuttaa päätökseen, ratkaisuun tai hankintasopimuksen tekemisen edellytyksiin. Virhe voi olla esimerkiksi tarjousten vertailussa tapahtunut pisteytysvirhe tai vertailuperusteen virheellinen soveltaminen, tai se, että hankintapäätöksen tekijä on ollut esteellinen. Virhe hankintamenettelyssä voi olla myös sellainen, että hankintamenettely on keskeytettävä, jos virhettä ei pystytä korjaamaan oikaisemalla. Tällainen tilanne voi syntyä silloin, jos tarjouspyyntö on hankintalain vastainen tai hankinnasta ei ole julkaistu hankintalain vaatimaa hankintailmoitusta. Uutta tietoa koskeva tilanne puolestaan voi olla käsillä esimerkiksi silloin, jos hankintapäätöksen tekemisen jälkeen osoittautuu, että tarjouskilpailun voittaneen tarjoajan vakuutus soveltavuuden täyttymisestä ei saatujen selvitysten perusteella pitänytkään paikkaansa. Hankintaoikaisua voi käyttää myös tilanteessa, jossa hankintapäätöksen tekemisen jälkeen sopimusneuvottelut valitun tarjoajan kanssa kariutuvat tai kyseinen tarjoaja ei kykenekään toteuttamaan hankintaa.

Hankintayksikkö voi ottaa hankintaoikaisun käsiteltäväksi joko omasta aloitteesta tai asianosaisen vaatimuksesta. Hankintayksikön on ilmoitettava hankintaoikaisun vireille tulosta välittömästi niille, joita asia koskee. Näitä ovat mm. tarjouskilpailun voittaja ja muut tarjouskilpailuun osallistuneet ja jos asiasta on samanaikaisesti valitettu markkinaoikeuteen, myös markkinaoikeus.

Hankintaoikaisun käsittelee alkuperäisen hankintapäätöksen tekijä.

Hankintaoikaisun määräajat

Asianosaisen määräaika	Vaatus hankintaoikaisun tekemisestä on tehtävä 14 päivän kuluessa siitä, kun asianosainen on saanut tiedon hankintayksikön päätöksestä tai ratkaisusta.
Hankintayksikön määräaika	Hankintayksikkö voi oma-aloitteisesti ottaa hankintapäätöksen tai ratkaisun korjattavaksi 90 päivän kuluessa siitä, kun hankintaoikaisun kohteena oleva päätös tai ratkaisu on tehty .

Muutoksenhaku markkinaoikeuteen ei estä hankintaoikaisun tekemistä tai hankintaoikaisun käsittelyä. Muutoksenhaku markkinaoikeuteen on kuitenkin tehtävä samanaikaisesti hankintaoikaisua koskevan vaatimuksen kanssa, koska hankintaoikaisua koskevan vaatimuksen tekemisestä huolimatta valitusaika markkinaoikeuteen kuluu samanaikaisesti. Hankintaoikaisu voi koskea myös lainvoimaista hankintayksikön päätöstä.

Hankintasopimuksen tekeminen ei ole enää ehdoton este hankintaoikaisun käytölle. Tällöin on kuitenkin muistettava, että osapuolia sitova sopimus estää hankintayksikköä sopimus-oikeudellisesti muuttamasta yksipuolisesti sopimuksen tekemiseen johtanutta ratkaisuaan. Jos osapuolet kuitenkin irtautuvat tehdystä sopimuksesta sopimusehtojen mukaisesti ja

hankintaoikaisulle varattu määräaika on tämän jälkeen edelleen voimassa, voi hankintayksikkö käyttää hankintaoikaisua.

Hankintayksiköllä on velvollisuus käsitellä sille tehty hankintaoikaisuvaatimukset. Käsitteily on syytä tehdä ilman aiheetonta viivytystä. Hankintapäätöksen tai ratkaisun korjaaminen ei edellytä asianosaisen suostumusta. Hankintayksikön on kuitenkin hyvä kuulla hankintaoikaisun osapuolia etenkin, jos hankintayksikkö hankintaoikaisun perusteella poistaa aiemman virheellisen päätöksen ja tekee uuden hankintapäätöksen.

Jos hankintayksikkö ei hankintaoikaisua käsitellessään päätä muuttaa tekemäänsä hankintapäätöstä, vaan hylkää hankintaoikaisuvaatimuksen, päätökseen ei liitetä muutoksenhakuohjetta. Uutta hankintapäätöstä ei ole tällöin syntynyt, joten uutta muutoksenhakuaikaa ei myöskään tule. Jos hankintayksikkö poistaa virheellisen päätöksen ja ratkaisee asian uudelleen eli tekee uuden hankintapäätöksen tai päättää keskeyttää hankintamenettelyn sellaisen virheen perusteella, jota ei voi korjata tekemällä uusi hankintapäätös, kyseessä on uusi hankintapäätös, joka annetaan asianmukaisesti tiedoksi perusteluineen ja muutoksenhakuohjeineen ja josta lähtee uusi muutoksenhakuaika.

VALITUS MARKKINAOIKEUTEEN, VALITUSAIKA JA MARKKINAOIKEUDEN TOIMIVALTA

Markkinaoikeuden käsiteltäväksi voidaan valituksella saattaa hankintalaissa tarkoitettu hankintayksikön päätös tai hankintayksikön muu hankintamenettelyssä tekemä päätös, jolla on vaikutusta ehdokkaan tai tarjoajan asemaan.

Sellisestä hankintayksikön päätöksestä tai ratkaisusta ei voi valittaa, joka koskee vain hankinnan valmistelua. Tällaisia ratkaisuja voisivat olla esim. hankkeen projektiryhmän perustaminen hankinnan määrittelemiseksi tai teknisen vuoropuhelun käynnistäminen. Markkinaoikeuteen ei myöskään voi valittaa pelkästään siitä, että EU-kynnysarvon ylittävää hankintasopimusta ei jaeta osiin 75 §:n nojalla tai että 93 §:ssä tarkoitettua kokonaistaloudellisen edullisuuden perusteena käytetään yksinomaan halvinta hintaa tai kustannuksia.

Valitus on pääsääntöisesti tehtävä kirjallisesti 14 päivän kuluessa siitä, kun ehdokas tai tarjoaja on saanut tiedon hankintaa koskevasta päätöksestä valitusosoituksineen.

Jos hankintayksikkö on tehnyt dynaamiseen hankintajärjestelmään ja puitejärjestelyyn perustuvan hankintasopimuksen vapaaehtoista odotusaikaa noudattamatta, valitus on tehtävä 30 päivän kuluessa siitä, kun tarjoaja on saanut tiedon päätöksestä valitusosoituksineen.

Jos ehdokkaan tai tarjoajan tiedoksi saama hankintapäätös tai valitusosoitus on ollut olennaisesti puutteellinen, valitus markkinaoikeudelle on tehtävä viimeistään kuuden kuukauden kuluessa hankintapäätöksen tekemisestä.

Jos hankintayksikkö on toimittanut julkaistavaksi suorahankintailmoituksen tai sopimusmuutosta koskevan ilmoituksen Euroopan unionin virallisessa lehdessä, valitus on tehtävä 14 päivän kuluessa ilmoituksen julkaisemisesta. Jos edellä mainittuja ilmoituksia ei ole julkaistu, suorahankintaa koskeva valitus on tehtävä 30 päivän kuluessa siitä, kun suorahankinnasta on julkaistu jälki-ilmoitus

Euroopan unionin virallisessa lehdessä, tai kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun hankintasopimus on tehty.

Markkinaoikeus ei käsittele hankintamenettelyssä tehtyjen virheiden johdosta aiheutuneiden vahinkojen korvaamista koskevia vaatimuksia. Vahingonkorvausta koskevat kanteet on pantava vireille alioikeudessa (käräjäoikeudessa).

Muutoksenhaku

Tarjoaja voi valittaa hankinnasta markkinaoikeuteen tai tehdä hankinta-oikaisua koskevan vaatimuksen hankintayksikölle. Markkinaoikeuden päätöksestä voidaan valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen edellyttäen, että on saatu muutoksenhakulupa.

Kansallisten hankintojen muutoksenhakua koskevat määräajat:

Aihe	Määräajat
Hankintapäätöksen tiedoksianto-aika	<ul style="list-style-type: none">päivä, jolloin sähköinen viesti on vastaanottajan käytössä siten, että viestiä voidaan käsitellä. Käytännössä viestin lähetyspäivä, jollei esitetä muuta selvitystäjos annetaan tiedoksi postitse, tiedoksianto-aika on 7. päivä päätösasiakirjojen lähettämisen jälkeen, jollei näytetä tiedoksiannon tapahtuneen myöhemmin
Hankinta-oikaisu-aika (muutoksenhakuaika)	<ul style="list-style-type: none">14 päivää päätöksen ja valitusosoituksen tiedoksisaannista (tiedoksiantopäivän jälkeinen päivä)hankintayksikön määräaika itse ottaa asia oikaistavaksi on 90 päivää siitä, kun päätös tai ratkaisu on tehty
Valitus-aika, <u>kansallinen suorahankinta</u>	<ul style="list-style-type: none">14 päivää suorahankintailmoituksen julkaisemisestajos hankinnasta ei ole julkaistu suorahankintailmoitusta, valitus-aika on 6 kk siitä, kun hankintasopimus on tehty

Valitusaika, puitejärjestelyyn tai DPS:ään perustuvat kansalliset tavara- tai palveluhankinnat tai urakat (Ei SOTE- tai muut erityiset palvelut)	<ul style="list-style-type: none"> • Ei pakollista odotusaikaa, valitusaika 30 pvä • jos noudatetaan odotusaikaa ennen sopimuksen solmimista, on valitusaika 10 päivää päätöksen ja valitusosoituksen tiedoksisaannista • jos päätös tai valitusosoitus on olennaisesti puutteellinen, valitusaika on 6 kk päätöksen ja valitusosoituksen tiedoksisaannista • jos päätöstä ei ole annettu tiedoksi, valitusaika ei ala lainkaan kulua
--	---

Kansallisten hankintojen odotusaikaa koskevat määräajat:

Hankintojen jaottelu	Odotusajat (milloin hankintasopimus aikaisintaan voidaan tehdä)
Kansallinen tavara- tai palveluhankinta	Ei odotusaikaa
Kansallinen suoraankinta	Odotusaika 14 päivää suoraankintailmoituksen julkaisemisesta Hilmassa, jos ilmoitus on tehty
Puitejärjestelyyn tai DPS:ään perustuvat kansalliset hankinnat	Ei odotusaikaa

Kansallisen hankinnan keskeyttäminen

Hankinta voidaan keskeyttää vain todellisesta tai perustellusta syystä. Hankinnan keskeyttämisestä on tehtävä hankintapäätös, johon liitetään muutoksenhakuohjeet. Keskeyttämisspätös on annettava tiedoksi, kuten hankintapäätös.

Keskeytys voidaan tehdä, jos:

- ei ole saatu lainkaan osallistumishakemuksia tai tarjouksia tai mikään tarjouksista ei ole vastannut tarjouspyyntöä
- kaikki tarjoukset ovat liian kalliita
- olosuhteet (rahoitustilanne, hankintatarve, muut suunnitelmat) ovat muuttuneet tarjouskilpailun aikana
- on saatu vain yksi tarjous, joten ei ole todellista kilpailutilannetta
- hankinnassa on tehty menettelyvirhe

9 HANKINNAN TILAUS JA SOPIMUS

9.1 PIENHANKINNAN TILAUS JA SOPIMUS

Tilaukseen kirjataan kaikki tilauksen edellyttämät tiedot. Esimerkkejä keskeisistä tilaustiedoista

- hankintayksikön nimi ja yhteystiedot
- tilattavat tuotteet ja/tai palvelut, tuotekoodit ja määrät
- hinta- ja alv-tiedot
- sovittu maksuehto
- toimitusaika ja toimitusehto
- tiedot sovellettavista ehdoista (JYSE Tavarat 2014, JYSE Palvelut 2014, JIT 2015 yleiset ja soveltuvat erityisehdot, YSE 1998)
- **Laskutusosoite**
Someron kaupunki
PL 39
31401 Somero

Verkkolaskut

OVT-tunnus 003701530820
Operaattori
CGI Suomi Oy
003703575029

Y-tunnus 0153082-0

Mikäli tilaus tehdään suullisesti tai hankinta suoritetaan maksukortilla tai laskutukseen perustuen, eikä tilausvahvistusta saada, tulee hankinnan yksilöivät tiedot pyytää kirjaamaan laskuun tai maksukuittiin.

Pienhankinnoista voidaan myös tehdä sopimus, jos hankinnan arvo on vähäistä suurempi tai hankintaa ei tehdä käyttäen vakiosopimusehtoja, mm. asiantuntija- ja tutkimuspalvelujen hankinta.

9.2 KANSALLISEN HANKINNAN SOPIMUS

Hankintapäätöksen jälkeen hankinnasta laaditaan sopimus kirjallisesti. Sopimus tehdään tarjouspyynnön liitteenä mahdollisesti olleen sopimusluonnoksen tai vakiosopimusehtojen perusteella. Sopimukseen kirjataan kaikki hankinnan edellyttämät tiedot.

- sopimuksen numero
- sopijapuolten nimet, yhteystiedot ja y-tunnukset
- hankinnan kohteen kuvaus ja vaatimukset (hankittavat tuotteet ja/tai palvelut, tuotekoodit ja määrät, tekniset vaatimukset ja palvelukuvaukset)
- osapuolten vastuut ja velvoitteet
- hinta- ja alv-tiedot (yksikköhinnat, kokonaishinnat, alennukset, alv-%:t)
- toimitusaika ja -ehto tai sopimuskausi

- sovittu maksuehto
- tiedot sovellettavista ehdoista (JYSE Tavarat 2014, JYSE Palvelut 2014, JIT 2015 yleiset ja soveltuvat erityisehdot, YSE 1998)
- **Laskutusosoite**

Someron kaupunki
PL 39
31401 Somero

Verkkolaskut

OVT-tunnus 003701530820
Operaattori
CGI Suomi Oy
003703575029

Y-tunnus 0153082-0

- palveluhankinnassa laadun seuranta
- seuraamukset toimittajan virheestä ja viivästyksestä
- vahingonkorvaus
- mahdolliset immateriaalioikeudet
- luottamuksellisuus, tietoturva, turvallisuus
- sopimuksen purkaminen, irtisanominen, siirto, muuttaminen, erimielisyyksien ratkaiseminen, sovellettava laki, liitteet jne.
- muut tarvittavat tiedot, kuten JYSE Tavarat tai Tuotteet 2014, JIT 2015 yleiset ehdot ja soveltuvat erityisehdot, YSE 1998

10 HANKINTA-ASIAKIRJOJEN JULKISUUS

Hankinta-asiakirjat tulevat julkisiksi julkisuuslain mukaisesti hankinnan arvosta riippumatta, esimerkiksi:

ASIAKIRJATYYPPI	JULKISEKSI TULEMISEN AJANKOHTA
Tarjouspyyntö tai hintatiedustelu	Tarjouspyyntö tulee julkiseksi, kun se on allekirjoitettu tai vastaavalla tavalla varmennettu.
Tarjouspyynnön täydennyspyyntö	Tarjouspyynnön täydennyspyyntö tulee julkiseksi kaikille, kun hankintaa koskeva sopimus on tehty
Hankintapäätös perusteluineen	Hankintapäätös tulee julkiseksi, kun se on allekirjoitettu tai vastaavalla tavalla varmennettu. Asianosaisilla eli mm. tarjouskilpailuun osallistuneilla on oikeus saada tieto muunkin kuin julkisen asiakirjan sisällöstä liike- ja ammattisalaisuustietoja lukuun ottamatta, kun hankintapäätös on tehty. Kokonaishintaa koskeva tieto on kuitenkin annettava.
Tarjoukset ja muut hankintaa koskevat asiakirjat	Tarjoukset ja muut hankintaa koskevat asiakirjat tulevat pääsääntöisesti julkisiksi vasta, kun hankintaa koskeva sopimus tai tilaus on tehty lukuun ottamatta tarjoajan liike- ja ammattisalaisuuksia koskevia tietoja. Kokonaishintaa koskeva tieto on annettava.
Osallistumishakemukset	Osallistumishakemukset, tarjoukset ja muut hankintaa koskevat asiakirjat tulevat julkisiksi kaikille, kun hankintaa koskeva sopimus on tehty lukuun ottamatta tarjoajan liike- ja ammattisalaisuustietoja. Kokonaishintaa koskeva tieto on annettava.

II HANKINTOJEN VALVONTA

Hankintayksikön on valvottava hankintojen toteutumista. Tavara tai palvelu on merkittävä vastaanotetuksi tietojärjestelmään tai vastaavaan dokumenttiin. Hankintayksikön on ilmoitettava (todistettavasti) toimittajalle toimituksessa ja laskutuksessa havaituista puutteista ja virheistä ja valvottava, että puutteet ja virheet korjataan asianmukaisesti.

Hankintayksikön lisäksi valvontaviranomainen eli Kilpailu- ja kuluttajavirasto valvoo hankintalain noudattamista ja se voi puuttua ns. laittomiin suoramankintoihin kieltämällä niiden täytäntöönpanon, jos sopimusta ei ole tehty.

LIITE 1 YMPÄRISTÖTEKIJÄT

Ympäristötekijät hankinnoissa

Palvelu- ja tavarahankinnoissa huomioidaan mahdollisuuksien ja tarkoituksenmukaisuuden mukaan ympäristönäkökohdat. Tavaroiden ympäristönäkökohtia, joita voidaan huomioida vertailutekijöinä, jos ne on ilmoitettu tarjouspyynnössä, ovat esim.:

- **IT-laitteet:** -- energiankulutus, energian säästötoiminnot, laitteen käyttöikä ja huolto- ja varaosapalvelut, laitteen sisältämien haitallisten aineiden vähäisyys, käytetyn laitteen kierrätys/romutus
- **Paperituotteet:** -- puukuidun alkuperä, valmistuksen vesipäästöt, tuotannossa käytettävien kemikaalien ympäristö- ystävällisyys ja alhainen ympäristön kuormitus, paperin kierrätettävyys
- **Puhdistusaineet:** -- puhdistusaineiden ympäristöystävällisyys
- **Ajoneuvot:** -- polttoaineenkulutus, vähäpäästöisyys
- **Sähkö:** -- uusiutuvien energialähteiden käyttö tuotannossa
- **Ruoka:** -- luomuelintarvikkeet, luomutuotannossa käytettävien lannoite- ja torjunta-aineiden ympäristöystävällisyys, sallitut aineet rehuissa, geenimuunnettujen organismien käyttökielto, lähellä tuotettu ruoka

Sote-hankintamenettely

Sosiaali- ja terveyspalveluiden hankinnat sekä muut erityiset palveluhankinnat kilpailutetaan käyttämällä menettelyä, joka on hankintalain yleisten periaatteiden mukainen. Menettelyssä on huomioitava avoimuus, tarjoajien tasapuolinen ja syrjimätön kohtelu sekä asetettujen vaatimusten suhteellisuus.

Sote- ja muissa erityisissä palveluhankinnoissa hankintayksiköllä on laaja harkintavalta sen suhteen, minkälaista menettelyä se haluaa käyttää hankinnan kilpailuttamisessa. Hankintayksikkö voi halutessaan käyttää samanlaisia menettelyjä kuin EU-kynnysarvot ylittävissä hankinnoissa tai mukauttaa niitä. Hankintayksikkö voi käyttää myös sellaista menettelyä, jonka se on itse määritellyt.

Hankintayksikön on määriteltävä käyttämänsä menettely HILMA-ilmoituksessa tai tarjouspyynnössä.

Sote-hankinnoissa menettely voi olla esimerkiksi:

- varsinaista neuvottelumenettelyä väljempi, neuvotteluja sisältävä menettely
- erityisalojen hankintalain kaltainen toimittajarekisteriin perustuva järjestelmä
- puitejärjestely, jossa asiakas tekee lopullisen valinnan palveluntuottajien välillä.

Menettelyn valinnassa ja määrittelyssä on huomioitava, ettei menettelystä muodostu hankintalain 3 §:ssä tarkoitettujen periaatteiden vastainen esimerkiksi siten, että se selvästi syrjii joitakin toimittajia tai estää niiden osallistumisen hankintamenettelyyn. Hankintayksikkö voi kuitenkin toteuttaa sote- ja muiden erityisten palveluiden hankintamenettelyn huomattavasti kevyemmin ja joustavammin säännösin kuin EU-kynnysarvon ylittävissä hankinnoissa.

1. Sote-hankintamenettelyn kuvaus

Koska laissa ei määritellä käytettävää sote-hankintamenettelyä lainkaan, hankintayksikön on kuvattava käyttämänsä hankintamenettely hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä. Kuvaus tulee esittää siten, että toimittajat pystyvät sen perusteella ennakoimaan käytetyn hankintamenettelyn luonnetta ja kulkua sekä tietävät oman roolinsa menettelyssä.

Käytännössä hankintalain liitteen E-mukaisissa hankinnoissa on Hilmassa sosiaali- ja terveyspalvelujen ja muiden erityisten palvelujen lomakkeella valittavissa hankintamenettelyn luonteeksi joko avoin menettely, rajoitettu menettely tai menettely, johon liittyy neuvotteluja.

Menettelyn kuvauksessa on kerrottava, miten hankintamenettely kokonaisuudessaan etenee. Kuvauksessa on hyvä mainita esimerkiksi, sisältääkö menettely tarjoajien määrän rajoittamista tai neuvottelukierroksia, missä vaiheessa tarjoajan odotetaan toimittavan dokumentteja tai tarjous hankintayksikölle ja minkälaisia vaatimuksia menettelyyn yleisesti liittyy.

2. Sote-suorahankinnat

Sote- ja muiden erityisten palveluhankintojen suorahankintaperusteet ovat yhtä poikkeusta lukuun ottamatta samat kuin EU-kynnysarvot ylittävissä tavara- ja palveluhankinnoissa.

Suorahankintaa ei tule käyttää pääasiallisena hankintamenettelynä.

a. Erityinen suorahankintapykälä sote-suorahankinnoissa

Erityinen suorahankintapykälä sote-suorahankinnoissa on:

- käytettävissä vain sosiaali- ja terveystalvuhankinnassa
- tarkoitettu rajoitettavaksi erityisiin ja poikkeuksellisiin tilanteisiin
- mahdollista vain yksittäistapauksissa, joten jokaisen potilaan tai asiakkaan osalta menettelyn käyttöedellytys tulee harkita ja perustella erikseen.

Hankintayksikkö voi tehdä suorahankinnan yksittäisissä tapauksissa sosiaali- ja terveystalvuhankinnoissa, jos tarjouskilpailun järjestäminen tai palvelun tarjoajan vaihtaminen olisi ilmeisen kohtuutonta tai erityisen epätarkoituksenmukaista asiakkaan kannalta merkittävän hoito- tai asiakassuhteen turvaamiseksi.

Asiakkaan kannalta merkittävän hoito- tai asiakassuhteen turvaamisella tarkoitetaan pitkäaikaisen asiakassuhteen jatkamista tilanteessa, jossa aiempi sopimuskausi päättyy ja palvelut kilpailutetaan uudestaan. Tällöin on mahdollista uudistaa yksittäinen asiakas- tai hoitosuhde, jolla on asiakkaana olevan henkilön elämäntilanteessa tai muista henkilökohtaisista syistä erityinen merkitys.

Esimerkiksi vanhuksen, vaikeasti sairaan tai kehitysvammaisen henkilön asumispalvelut voivat jatkua ennallaan. Erityinen suorahankinta on mahdollinen edellä mainitulla perusteella esimerkiksi lastensuojelullisin perustein lapsen sijoituspaikkaa taikka iäkkään vanhuksen palveluasumista koskevassa palveluhankinnassa.